

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК
ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА УПРАВЛІННЯ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ
(за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Агро–Сула»)**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

601-ЕО

20278

КР

Розробив студент групи 601-ЕО

Теличко В.О.

Керівник: к. т. н., доцент

Коба О.В.

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ «Агро-Сули»

Костирська Т.Л.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань

Теличко В.О.

Підтверджую достовірність даних, використаних у роботі

Коба О.В.

Допустити до захисту

Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	5
1.1 Загальна характеристика підприємства.	5
1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.	9
1.3 Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.	15
РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	35
2.1 Фінансова звітність: сутність, значення, види, вимоги до формування, порядок складання і подання.	35
2.2 Порядок складання і подання фінансової звітності.	41
2.3 Характеристика форм фінансової звітності	44
РОЗДІЛ 3 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	54
3.1 Сутність, класифікація, переваги та недоліки суб'єкта малого підприємництва.	54
3.2. Особливості обліку суб'єкта малого підприємництва в Україні .	58
3.3 Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва	64
РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.	79
4.1 Мета, завдання, джерела інформації, етапи аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва	79
4.2 Аналіз структури майна ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки. .	82
4.3 Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки	87
4.4 Аналіз ліквідності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки	90
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ.	103

				601-EO	20278	KP	
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Теличко В.О			Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва як інформаційна база управління його діяльністю (за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Агро-Сули»)	Стадія	Арк.	Акрушів
Перевір.	Коба О.В.				2	95	
Н. контр.	Коба О.В.				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
Затверд.	Птащенко Л.О.						

ВСТУП

Малий бізнес швидкими темпами розвивається в усьому світі і відіграє важливу роль в економіці, що підтверджується показниками діяльності малих підприємств в різних країнах. Ефективна діяльність підприємств сфери малого бізнесу можлива лише за умови наявності компетентного управління, що базується на створенні вичерпної інформаційної бази, раціональної системи обліку і контролю. Для цього необхідно знати особливості організації обліку, формування звітності та аналізу показників діяльності суб'єктів малого підприємництва, вивченню яких присвячена випускна кваліфікаційна робота.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення особливостей формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва та аналізу її показників.

В роботі виконані такі завдання:

- надана економічна характеристика діяльності підприємства;
- проведено аналіз основних економічних показників діяльності підприємства;
- розглянуто сутність, класифікацію, вимоги до фінансової звітності;
- визначено порядок подання фінансової звітності, її склад;
- визначено сутність, види, переваги і недоліки суб'єктів малого підприємництва;
- розкрито основи організації обліку на суб'єктів малого підприємництва;
- висвітлено особливості складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва;
- проведено аналіз показників фінансової звітності підприємства.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Агро-Сула», предметом – фінансова звітність підприємства.

В роботі використано: засновницькі документи, наказ про облікову політику, посадові інструкції, фінансову, статистичну звітність ТОВ «Агро-Сула».

Кваліфікаційна робота містить вступ, чотири розділи, висновки.

У першому розділі розглянуто організаційно-управлінську структуру підприємства, організацію бухгалтерського обліку на ньому, а також розраховані основні економічні показники і визначена їх динаміка за 2018-2020 роки.

У другому розділі визначено сутність, класифікацію, принципи, вимоги до фінансової звітності. Розглянуто порядок складання і подання фінансової звітності в Україні. Охарактеризовано процес формування та зміст форм фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва.

Особливості обліку і формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва представлені у третьому розділі.

Четвертий розділ містить результати аналізу фінансової звітності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки.

Висновки узагальнюють результати кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Загальна характеристика підприємства

Сільське господарство - важлива галузь економіки України, яка забезпечує підвищення життєвого рівня населення і вирішує соціально-економічні проблеми.

Україна сьогодні займає провідні позиції в світі з виробництва і експорту продуктів сільськогосподарського призначення. На експорті сільськогосподарської продукції Україна заробляє на третину більше, ніж на металах і в 7 разів більше, ніж на легкій промисловості.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Агро-Сула», яке є об'єктом дослідження роботи, – сільськогосподарське підприємство, що створено з метою здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутку.

Діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Агро-Сула» регулюється статутом (додаток А). Товариство створено на засадах угоди між учасниками: Пилипенко Андрієм Васильовичем, Коврижко Вітою Анатоліївною, Савенко Володимиром Федоровичем шляхом об'єднання їх майна у розмірі внесків до статутного капіталу, який становить 7400 грн., а саме:

Пилипенко А.В. – 3626 грн.;

Коврижко В.А. – 3626 грн.

Савенко В.Ф. – 148 грн.

Місцезнаходження ТОВ «Агро-Сула»: 39041, Полтавська область, Глобинський район, с. Шушвалівка.

Товариство здійснює самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність з метою одержання прибутку, наступного його розподілу між учасниками та досягнення економічних і соціальних результатів.

Предметом економічної діяльності підприємства є - вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Товариство з моменту його державної реєстрації є юридичною особою приватного права. Товариство може займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка не суперечить законодавству України та відповідає меті його створення.

Всі працівники складають трудовий потенціал товариства з обмеженою

відповідальністю ТОВ «Агро-Сула», що формує організаційну структуру управління.

Організаційна структура управління – це впорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, що знаходяться між собою у стійких взаємостосунках, які забезпечують їх функціонування і розвиток як єдиного цілого.

Відповідно до штатного розпису, представленого в додатку Б, товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Агро-Сула» застосовує лінійно-функціональну організаційну структуру, яка представлена на рисунку 1.1.

Вищим органом товариства є Загальні збори учасників (додаток А), до компетенції яких належать:

- визначення основних напрямків діяльності;
- зміна розміру статутного капіталу;
- внесення змін до статуту;
- затвердження грошової оцінки не грошового внеску учасника;
- перерозподіл часток між учасниками;
- Виключання учасника з товариства та інше, передбачене п. 7.4 статуту

ТОВ «Агро-Сула».

Виконавчим органом товариства є директор (на даний час – Яременко Катерина Михайлівна, що призначається зборами учасників. Він здійснює управління поточною діяльністю. До його компетенції згідно п. 7.12 статуту ТОВ «Агро-Сула» належить:

- представлення інтересів ТОВ «Агро-Сула» у відносинах з усіма без винятку органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, тощо;
- затвердження правил внутрішнього трудового розпорядку;
- організація ведення бухгалтерського обліку і звітності;
- щорічне подання на розгляд зборів учасників розподілу прибутку;
- розпорядження майном та грошовими коштами товариства, тощо.
- прийняття на роботу і звільнення працівників;
- встановлення функціональних обов'язків працівників.

До обов'язків заступника директора з виробництва входить керівництво всіма видами діяльності, забезпечення виконання планових завдань за всіма кількісними та якісними показниками, забезпечуючи ефективне використання закріплених земель, високу врожайність сільськогосподарських культур, раціональне використання сільськогосподарських машин, технологічного устаткування та інших основних засобів, що належать підприємству.

Заступник директора з маркетингу здійснює керівництво комерційною роботою на підприємстві, організує укладання господарських договорів з покупцями і постачальниками, контролює дотримання термінів їх виконання. Він також:

- здійснює планування і підвищення якості та ефективності збуту продукції;
- забезпечує виконання вимог і порядку ліцензування окремих видів господарської діяльності підприємства;
- організує збут і оформлення документації на збуту готової продукції;

Заступник директора з логістики контролює умови зберігання і відвантаження продукції підприємства. До його обов'язків належить контроль забезпечення підприємства всіма необхідними для його виробничої діяльності матеріальними ресурсами відповідної якості та їх належним зберіганням, підготовка і укладання договорів поставок з матеріально-технічного забезпечення підприємства, встановлення та розширення постійних і довгострокових господарських зв'язків з постачальниками на доставку матеріальних ресурсів, контроль їх кількості, якості і комплектності та збереження на складах підприємства.

Управління фінансовою, економічною, обліковою роботою на підприємстві здійснює головний бухгалтер.

Керівництво технологічною підготовкою енергозабезпечення підприємства, організацію правильної експлуатації і своєчасного ремонту енергетичного устаткування, безперервне забезпечення виробництва електроенергією, контроль за раціональними витратами енергетичних ресурсів, ефективним використанням транспорту здійснює головний енергетик.

Рисунок 1.1 – Організаційна структура ТОВ «Агро-Сула»

Головний агроном забезпечує організацію проведення сільськогосподарських робіт в оптимальні строки і на високому рівні агротехніки з використанням науково обґрунтованої системи сівозміни, оброблення ґрунту, порядку застосування добрив, методів і засобів захисту рослин, проведення робіт із забезпечення високої культури сільськогосподарського виробництва, сприяння впровадженню механізації праці, прогресивних форм її організації

Оформлення документації по прийому на роботу працівників та їх звільненню належить до компетенції начальника відділу кадрів.

За дотримання правил та норм техніки безпеки і охорону праці на підприємстві відповідає спеціаліст з охорони праці.

Діюча лінійна організаційна структура управління ТОВ «Агро-Сула» є ефективною, оскільки дозволяє встановити чіткі зв'язки між підрозділами, забезпечити узгодженість дій виконавців, оперативність у прийнятті рішень та підвищити відповідальність керівника за результати діяльності.

1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік – це процес безперервного спостереження, кількісного вимірювання, реєстрації, групування, узагальнення, зберігання та передачі інформації у вартісному вигляді про господарську діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [29].

Основним завданням бухгалтерського обліку є формування повної, достовірної об'єктивної інформації про діяльність суб'єкта господарювання та його фінансово-майновий стан, необхідної як внутрішнім користувачам бухгалтерської звітності – керівникам, засновникам, учасникам, власникам майна, так і зовнішнім – інвесторам, кредиторам, покупцям тощо.

Для виконання цього завдання облік має відповідати принципам, що представляють собою правила, якими слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і відображенні їх результатів у фінансовій звітності (рисунок 1.2) [29].

Принципи фінансового обліку

Обачність – застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню суми зобов'язань та витрат і завищенню суми активів та доходів підприємства.

Повне висвітлення – фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Автономність – кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку із чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства.

Послідовність – постійне застосування підприємством вибраної облікової політики.

Безперервність – оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі.

Нарахування та відповідності доходів і витрат – для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи цього звітного періоду з витратами, що були здійснені для їх отримання. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Превалювання сутності над формою – операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

Історична (фактична) собівартість – пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання.

Єдиний грошовий вимірник – вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства в єдиній грошовій одиниці.

Періодичність – можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.

Рисунок 1.2 – Принципи бухгалтерського обліку

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно вибирає форми його організації (рисунок 1.3).

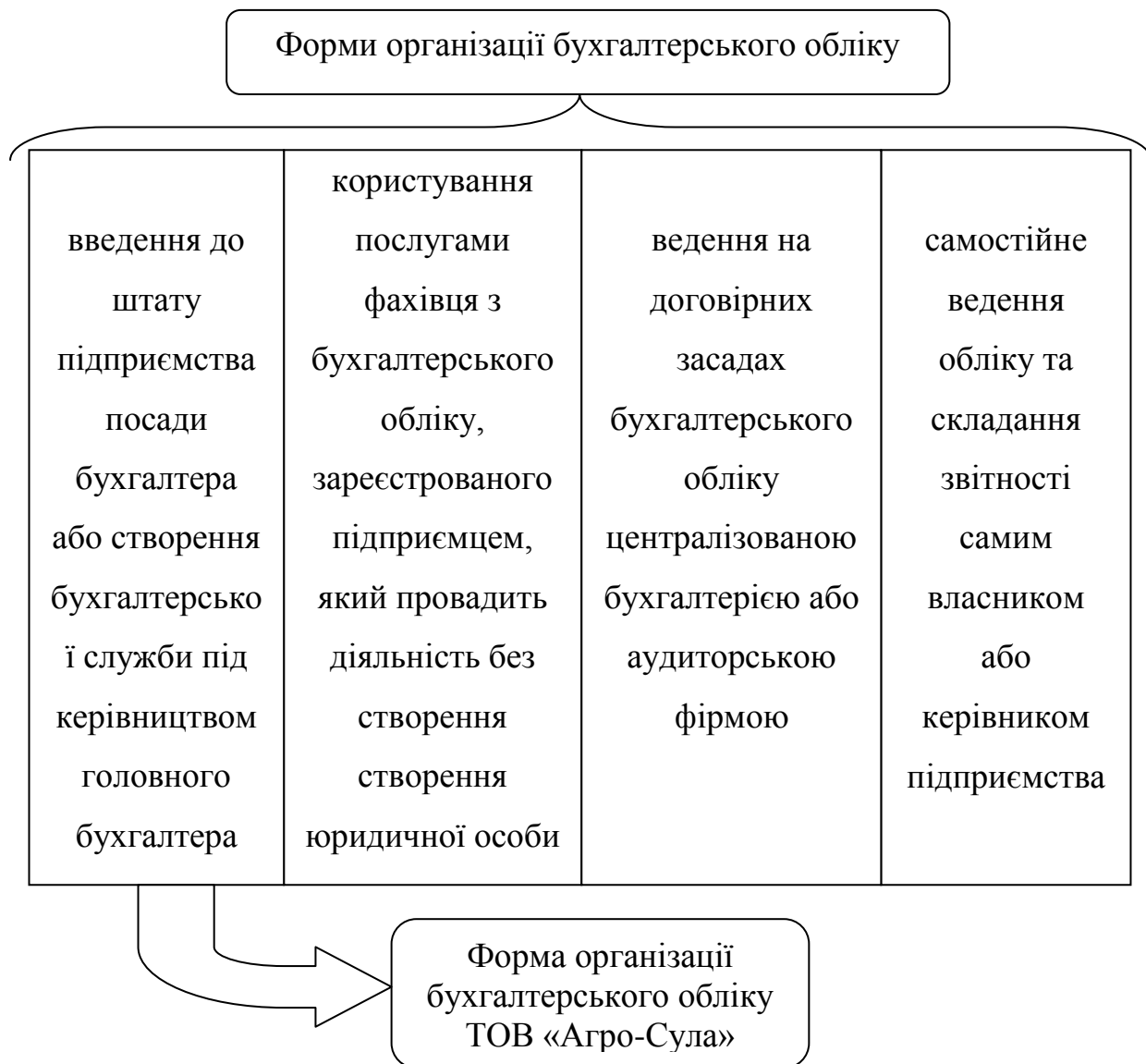

Рисунок 1.3 – Форма організації обліку ТОВ «Агро-Сула»

На ТОВ «Агро-Сула» для ведення бухгалтерського обліку обрано форму організації, яка передбачає введення до штату підприємства посади головного бухгалтера.

Відповідно до Посадової інструкції (додаток В) головний бухгалтер ТОВ «Агро-Сула» має такі завдання та обов'язки:

1) забезпечує ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [29], з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

2) організує роботу бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

3) вимагає від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів;

4) вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну;

5) забезпечує складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам та інші обов'язки, передбачені посадовою інструкцією (додаток В).

б) Підприємство для ведення обліку самостійно визначає його складові, передбачені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [29] (рисунок 1.4).

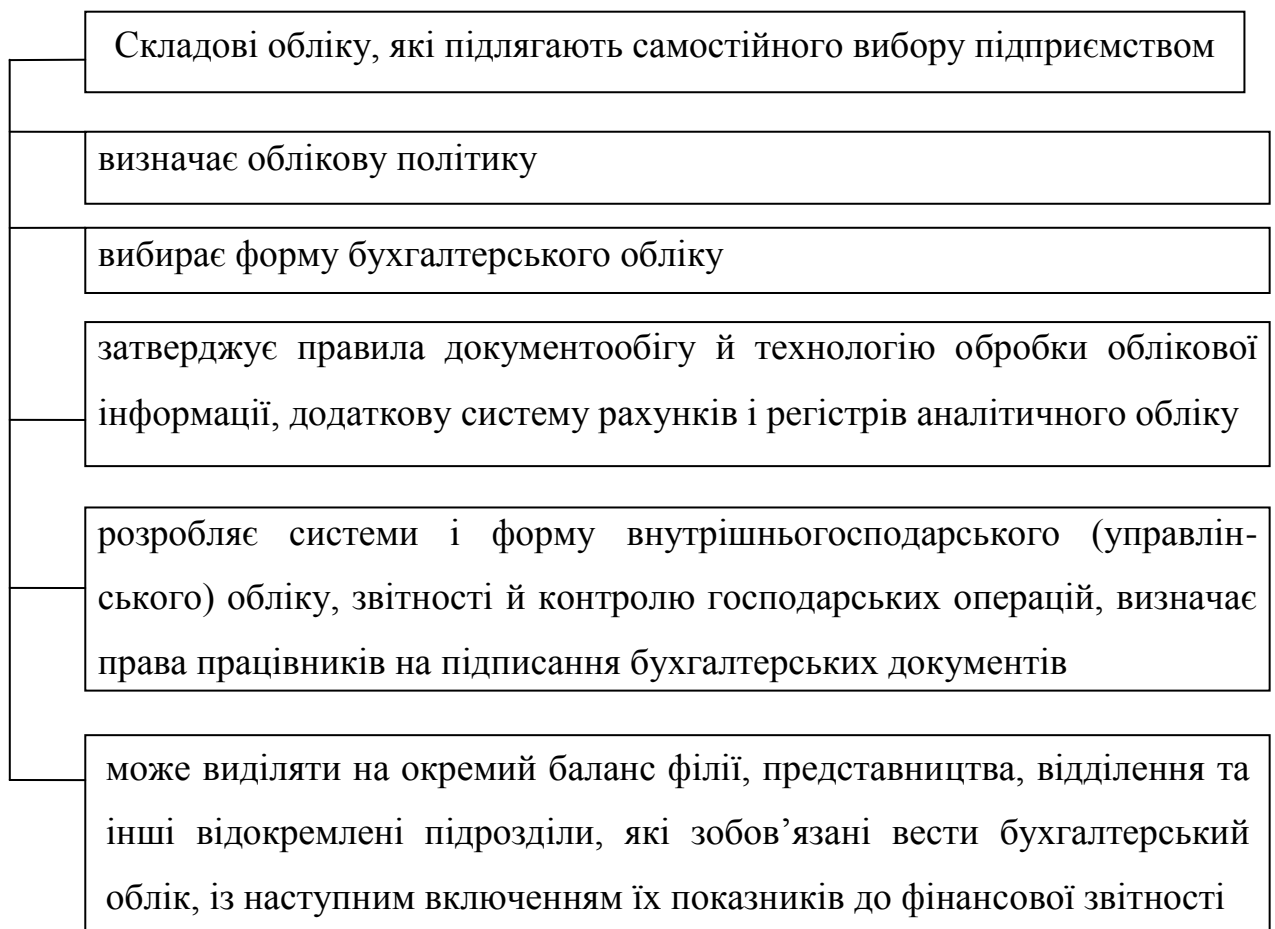

Рисунок 1.4 - Складові обліку підприємства

У ТОВ «Аро-Сула» основними елементами облікової політики є (додаток Д):

1. Ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності здійснювати відповідно до норм національних П(С)БО.

2. Ведення бухгалтерського, податкового обліку та здачу фінансової звітності покласти на бухгалтерію підприємства на чолі з головним бухгалтером.

3. Застосовувати план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [29].

4. Для відокремлення у складі основних засобів малоцінних необоротних матеріальних активів встановлена вартісна межа у розмірі 6000 грн.

5. Нарахування амортизації на основні засоби здійснюється прямолінійним методом.

6. Амортизація малоцінних необоротних активів нараховується прямолінійним методом.

7. Одиницею запасів визначається кожне найменування матеріальних цінностей.

8. Готова продукція відображається в бухгалтерському обліку і балансі за плановою собівартістю з доведенням її оцінки до фактичної собівартості в кінці року.

9. Оцінка запасів при вибутті здійснюється :

- при реалізації – за методом ФІФО;
- при передачі у виробництво – за методом ФІФО.

10. Резерв сумнівних боргів не нараховується.

11. Облік витрат ведеться за допомогою рахунків 9 класу «Витрати діяльності»

Форма бухгалтерського обліку - це сполучення різних реєстрів аналітичного і синтетичного обліку, їх взаємозв'язок, послідовність і способи облікових записів з метою узагальнення й одержання звітності [40].

Бухгалтерський облік ТОВ «Агро-Сула» відповідно до п.3 наказу про облікову політику із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми «1С: Підприємство», яка є універсальною для підприємств різних форм власності та видів діяльності і дозволяє формувати будь-які реєстри, звіти, форми в перерізі:

бухгалтерських рахунків, кореспондентів, об'єктів обліку. Засоби роботи з документами дозволяють організувати введення документів, їх довільний розподіл по журналах, пошук будь-якого документами за різними критеріями [26].

Під час руху документів кожен з них передається від однієї особи до іншої для реєстрації та опрацювання. Рух документів від моменту їх складення або одержання від інших організацій до використання для бухгалтерських записів і передання в архів називається документообігом.

Для контролю за надходженням і своєчасним їх опрацюванням потрібно скласти графік документообігу. Його розробляє головний бухгалтер підприємства, а затверджує керівник. Після цього графік стає обов'язковим для всіх працівників, що складають первинні документи і ведуть облік. У графіку документообігу визначаються терміни складання і подання документів у бухгалтерію, а також відповідальні особи за складання, приймання та їх опрацювання їх у встановлені терміни.

У ТОВ «Агро-Сула» графік документообігу не розроблений, що є недоліком системи організації обліку.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства важливе значення має створена належний чином система управлінського обліку. Управлінський облік призначений для забезпечення керівництва підприємства інформацією про прогностовні результати діяльності, результати роботи окремих напрямків, структурних підрозділів; здійснення контролю за витратами шляхом їх обліку по видах і центрах витрат; накопичення статистичних даних про доходи і витрати для виявлення загальних тенденцій; визначення стратегії та планування майбутньої діяльності

У ТОВ «Агро-Сула» не створена система управлінського обліку, що пояснюється незначним обсягом діяльності та чисельністю працівників підприємства.

В цілому система бухгалтерського обліку ТОВ «Агро-Сула» відповідає вимогам діючого законодавства і дозволяє забезпечити органи управління вичерпною інформацією про результати діяльності.

1.3 Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства

Для визначення тенденцій зміни ефективності діяльності використовують економічні показники, що характеризують матеріально-виробничу базу підприємств, використання засобів і предметів праці, організацію виробництва, витрати на виробництво продукції.

Для проведення аналізу основних показників господарської діяльності ТОВ «Агро-Сула» використано річну фінансову звітність за 2018-2020 роки, зокрема:

- форма 1 «Баланс» (Додаток Д, Ж);
- форма 2 «Звіт про фінансові результати»;

Результати розрахунку економічних показників ТОВ «Агро-Сула», відхилень та темпів зростання представлені в таблиці 1.1. За результатами проведеного аналізу встановлено наступне.

Вартість активів у 2019 р. збільшилась на 8186,2 тис. грн., або на 8,95 % у порівнянні з 2018 роком (рисунок 1.5), а у 2020 році порівняно з 2019 роком – на 435,9 тис. грн., або на 4,37 %. В структурі активів найбільшу питому вагу мають необоротні активи, їх частка у складі активів становить у 2018 році – 63,46 %, у 2019 році – 58,33 %, у 2020 році - 65%. Негативним моментом в діяльності підприємства є зменшення найбільш ліквідних активів – грошових коштів у 2020 році порівняно з 2018 роком на 230,4 тис. грн., або на 65,4.

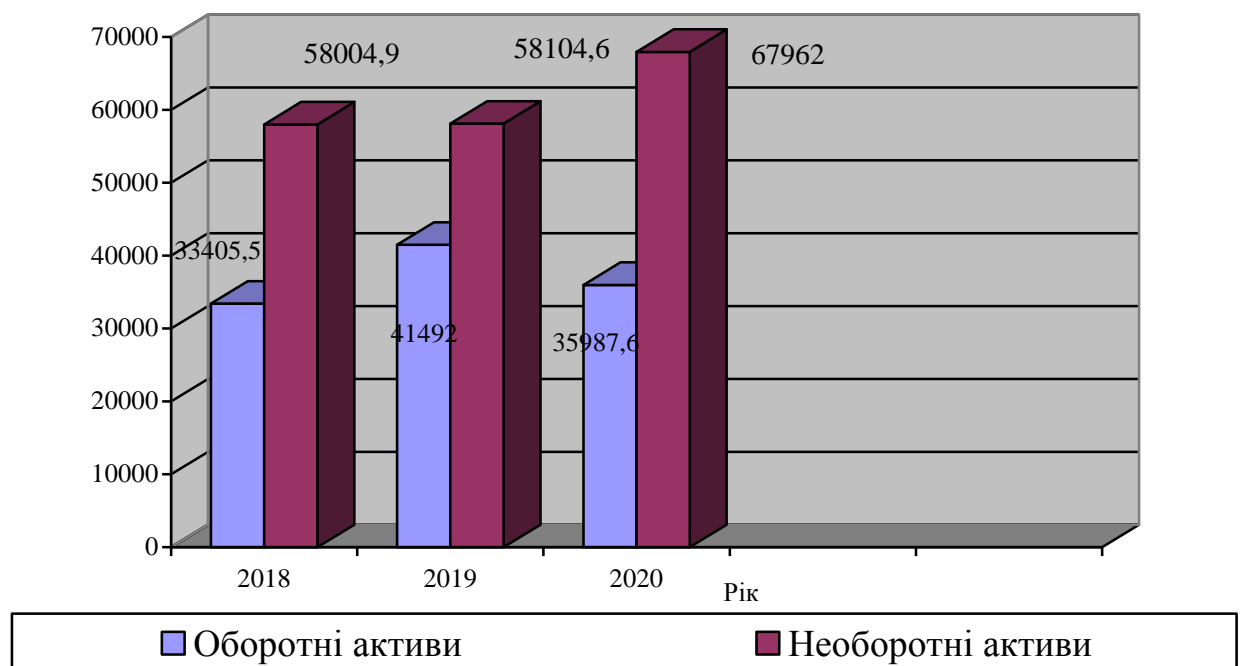

Рисунок 1.5 – Динаміка активів ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

№	Показники	Одини- ці виміру	Джерела інформації, розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення			
							2019 р. від 2018 р.		2020 р. від 2019 р.	
							абсолютне	темп зростання, %	абсолютне	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. АКТИВИ										
1.1	Активи всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр.4	91410,4	99596,6	103950,5	8186,2	108,95	4353,9	104,37
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	58004,9	58104,6	67962,0	99,7	100,17	9857,4	116,96
1.2.1	Нематеріальні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1000	0	0	0	0	x	0	x
1.2.2	Незавершені капітальні інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1005	16297,0	17148,4	19711,1	851,4	105,22	2562,7	114,94

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.2.3	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	41696,2	40944,5	39300,5	-751,7	98	-1644	95,98
1.2.4	Довгострокові біологічні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1020	-	-		-	-		
1.2.5	Фінансові інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1030+1035	11,7	11,7	8950,4	0	100	8938,7	76499,14
1.2.6	Інші необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1040+1045+ +1090	0	0	0	0	x	0	x
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1195	33405,5	41492,0	35987,6	8086,5	124,21	-5504,4	86,73
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1100+1110+ +1115	8449,1	15907,5	11854,6	7458,4	188,27	-4052,9	74,52
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1125+1130+ +1135+1136++1145+1155+1120	23124,4	23198,6	23397,7	74,2	100,32	199,1	100,86

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.3.3	Грошові кошти і їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1160+1165	351,5	751,6	121,1	400,1	213,82	-630,5	16,11
1.3.4	Інші оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1190+1170	1480,5	1637,3	613,2	156,8	110,59	-1024,1	37,45
2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ										
2.1	Зобов'язання всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595+1695+ +1700	61184,5	74754,4	85939,2	13569,9	122,18	11184,8	114,96
2.2	Довгострокові зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595	7437,3	10085,2	0	2647,9	135,6	-10085,2	0
2.3	Поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1695	53747,2	64669,2	85939,3	10922	120,32	21270,1	132,89
2.3.1	Короткострокові кредити	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1600	16323,7	9089,2	11985,2	-7234,5	55,68	2896	131,86
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1615+1605	3781,6	8960,8	5355,0	5179,2	236,95	-3605,8	59,76

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2.3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.3-2.3.1- 2.3.2-2.3.4	33641,9	46619,2	58522,9	12977,3	138,57	11903,7	125,53
2.3.4	Доходи майбутніх періодів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1665	-	-	-	-	-	-	-
2.3.5	Забезпечення витрат і платежів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1520+1525+1660	-	-	-	-	-	-	-
3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ										
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495	30225,9	24842,2	18011,2	-5383,7	82,18	-6831	72,50
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1400	7,4	7,4	7,4	0	100	0	100
3.3	Додатковий капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1410	5,0	5,0	5	0	100		100

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3.4	Резервний капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1415	0	0	0	0	x	0	x
3.5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1420	30213,5	24829,8	17998,8	-5383,7	82,18	-6831	72,49
3.6	Неоплачений капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1425	0	0	0	0	x	0	x
4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ										
4.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр3	26981	12962,9	33517,2	-14018,1	48,04	20554,3	258,56
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	13574,5	12513,8	27402,1	-1060,7	92,2	14888,3	218,98

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4.3	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2090 (2095), гр.3	13406,5	449,1	6115,1	-1060,7	92,19	5666	1361,638
4.4	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	Ф.2, ряд 2190 (2195), гр. 3	10289,9	-6103	1858,8	-12957,4	3,35	7961,8	-30,46
4.5	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	8429,9	-3784,7	-6887,6	-16401,9	x	-3102,9	181,99
4.6	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	8429,9	-3784,7	-6887,6	-12214,6	x	-3102,9	181,99
5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ										
5.1	Рентабельність продажу	%	4.3/4.1*100%	49,69	3,46	18,24	-46,23	x	14,78	x
5.2	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300 (гр.3+гр.4)/2	81401,45	95503,3	101773,55	-14101,85	117,32	6270,25	106,7
5.3	Рентабельність активів	%	4.6/5.2*100%	10,36	-4,65	-6,77		x	-2,12	x

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495(гр.3+гр.4)/2	26020,9	27534,05	21426,7	1513,15	105,81	-6107,4	77,82
5.5	Рентабельність власного капіталу	%	4.6/5.4*100%	32,4	-13,75	-32,14	-46,15	x	-18,39	x
5.6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495+1500+ +1510+1515- -1095 (гр. 3+ +гр. 4) / 2	-18878,2	-21759,4	-41606,6	-2888,25	x	-19847	x
5.7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	4.6 / 5.6 * 100	-44,65	-17,39	-16,55	27,26	x	0,84	x
6.1	Обсяг реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.1-підприємн, р.3, гр. 2	26981	12962,9	33517,2	-14018,1	48,04	20554,3	258,56

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ										
6.2	Середньооблікова кількість працівників	осіб	Ф.1- підприємн, р.6, р. 600	22	20	18	-2	90,91	-2	90
6.3	Продуктивність праці одного працівника	тис. грн./ особу	6.1/6.2	1226,41	648,15	1862,07	-578,26	52,85	1213,92	287,29
6.4	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	Ф.1-ПВ, р.3, ряд. 5010	805	862,5	946,7	57,5	107,14	84,2	109,76
6.5	Фонд робочого часу	люд-год	Ф.1- підприємн, р.6, р. 601	33040	29905	29742	-3135	90,51	-163	99,45

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6.6	Рівень оплати праці за 1 людину-год	тис. грн./людин-год	6.4/6.5	0,024	0,03	0,03	0,006	125	0	100
6.7	Середня заробітна плата 1-го працівника	тис. грн.	6.4/6.2	36,591	43,125	52,594	6,534	117,86	9,469	121,96
7. ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ										
7.1	Первісна вартість основних засобів на кінець року	тис. грн.	Ф.5, ряд 260, гр.14	51684,3	53948,4	55146,5	2264,1	104,38	1198,1	102,228
7.2	Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець року	-	1.2.3 / 7.1	0,81	0,76	0,71	-0,05	93,83	-0,05	93,42
7.3	Вартість введених в дію основних засобів	тис. грн.	Ф. 5, ряд 260, гр.5	x	x	x	x	x	x	x

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	7.3/7.1	x	x	x	x	x	x	x
8. ПОКАЗНИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ										
8.1	Капітальні інвестиції за рік	тис. грн.	Ф. 5, ряд 340	x	x	x	x	x	x	x
8.2	Фінансові інвестиції за рік	тис. грн.	Ф 5, ряд 420	x	x	x	x	x	x	x
9.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120 +1125++1130+ +1135+1136+ +1140+1145+ +1155 (гр. 3+ гр. 4) / 2	19252,9	23160	23287,15	3907,05	120,29	127,15	100,55
9.2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	4.1 / 9.1	1,4	0,56	1,44	-0,84	60	0,88	257,145

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ										
9.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1600+1605+1615+1620+1625+1630+1635+1640+1645+1690 (гр3+гр4)/2	47160,0	59208,2	70759,65	12048,15	125,55	11551,45	119,51
9.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 9.3	0,29	0,21	0,39	-0,08	72,4	0,18	185,71
9.5	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3+гр. 4)/2	5373,65	12178,3	13881,05	6804,65	226,63	1702,75	113,98
9.6	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 9.5	2,53	1,03	1,97	-1,5	40,71	0,94	191,26
9.7	Середній період інкасації	дні	365 / 9.2	260,71	651,79	253,47	391,08	250	-398,32	38,89
9.8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 9.4	1258,62	1738,1	935,89	479,48	138,1	-802,21	53,85

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10. ГРОШОВІ ПОТОКИ										
9.9	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 9.6	144,27	354,37	185,28	210,1	245,63	-169,09	52,28
9.10	Період обороту грошових коштів	дні	9.7 – 9.8 +9.9	-853,64	-731,94	-497,14	121,7	85,74	234,8	67,92
10.1	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3195	x	x	x	x	x	x	x
10.2	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3295	x	x	x	x	x	x	x
0.3	Чистий грошовий потік від фінансової діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3395	x	x	x	x	x	x	x

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10.4	Збільшення (зменшення) грошових коштів	тис. грн.	Ф 3, ряд 3400	x	x	x	x	x	x	x
11. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ										
11.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1.3.3 / 2.3	0,007	0,012	0,001	0,005	x	-0,011	x
11.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	(1.3.2+1.3.3) / 2.3	0,44	0,37	0,273	-0,07	x	-0,097	x
11.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1.3 / 2.3	0,62	0,64	0,419	0,02	x	-0,221	x
11.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,37	0,42	0,346	0,05	x	-0,074	x
11.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 / 1.2	0,58	0,71	0,529	0,13	x	-0,181	x

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ										
12.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	$3.1 / (3.1 + 2.1)$	0,33	0,249	0,570	-0,081	x	0,321	x
12.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	$2.1 / (3.1 + 2.1)$	0,67	0,75	2,72	0,08	x	1,97	x
12.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 1.3$	-0,83	0,92	-1,38	1,75	x	-2,3	x
12.4	Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 3.1$	-0,92	-1,34	-2,77	-0,42	x	-2,77	x

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	1.2.3 / 1.1	0,46	0,41	0,38	-0,05	x	0,38	x
12.6	Коефіцієнт інвестування	-	3.1/1.2.3	0,72	0,61	0,46	-0,11	x	0,46	x
12.7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	(3.1+2.2)/ (3.1+2.1)	0,41	0,36	0,147	-0,05	x	0,147	x

Зобов'язання підприємства збільшилися у 2019 році порівняно з 2018 роком на 13569,9 тис. грн., або на 22,18 % (рисунок 1.6), а у 2020 році порівняно з 2019 роком на 11184,8, або на 14,96 %. У структурі зобов'язань найбільшу частку мають інші поточні зобов'язання: у 2018 році вони становили – 54,9 %, а у 2019 році – 71,9 %, у 2020 році – 100 %.

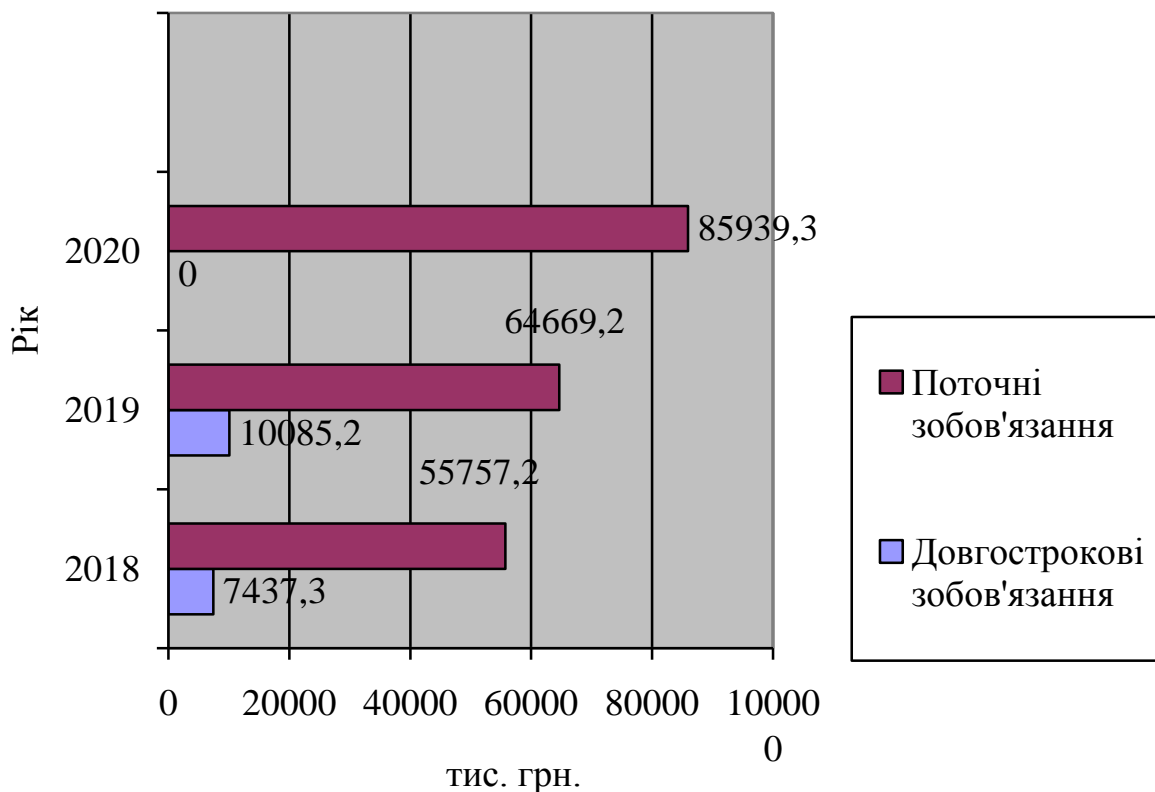

Рисунок 1.6 – Динаміка зобов'язань ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Власний капітал підприємства протягом 2018-2020 рр. зменшився на 12214,7 тис. грн., або на 40,4 %. Така зміна викликана зменшенням нерозподіленого прибутку підприємства на таку ж суму, що є негативною тенденцією.

Аналіз доходів і витрат свідчить, що чистий дохід перевищує собівартість реалізації. Така ситуація відображає прибутковий стан підприємства.

Однак позитивним є збільшення чистого доходу у 2020 році в порівнянні з 2018 роком, а саме на 6536,2, тис. грн., або 24,2 %.

Темпи збільшення доходу від реалізації перевищують темпи збільшення собівартості реалізованої продукції, що є позитивним моментом господарської діяльності підприємства.

Негативним моментом в діяльності підприємства є зменшення чистого прибутку на 15317,5 тис. грн., або на 82 %

Тенденції зміни чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції та чистого прибутку протягом 2018-2020 років відображено на рисунку 1.7.

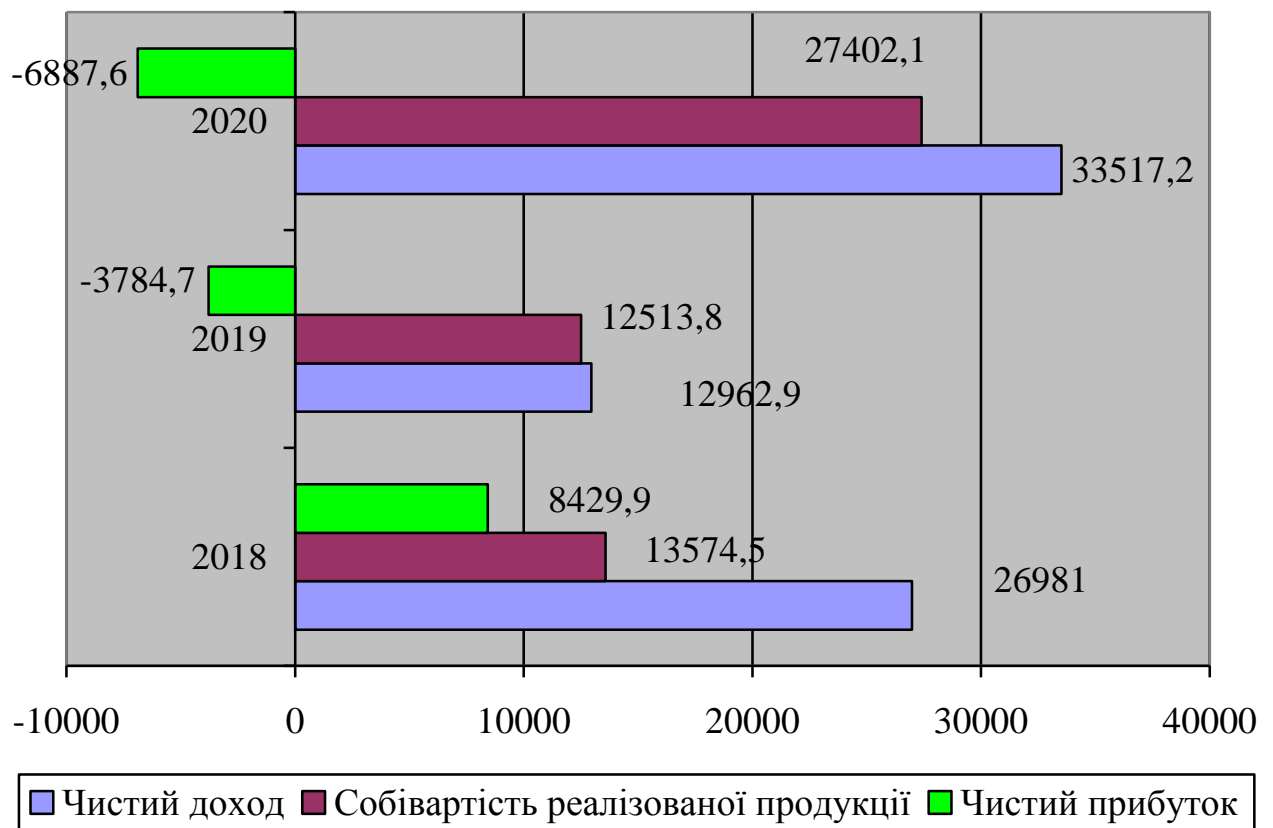

Рисунок 1.7 – Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції та чистого прибутку ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Як показав аналіз, у 2019 році порівняно з 2018 роком показники рентабельності підприємства зменшились, що свідчить про погіршення ефективності його діяльності. Так, рентабельність продажу знизилась на 46,33 %, рентабельність активів - на 14,32 %, рентабельність власного капіталу - на 13,75%, у 2020 році позитивним було збільшення рентабельності продажу на 14,78 %.

(рисунок 1.8). Підприємству необхідно терміново приймати заходи щодо підвищення ефективності використання ресурсів.

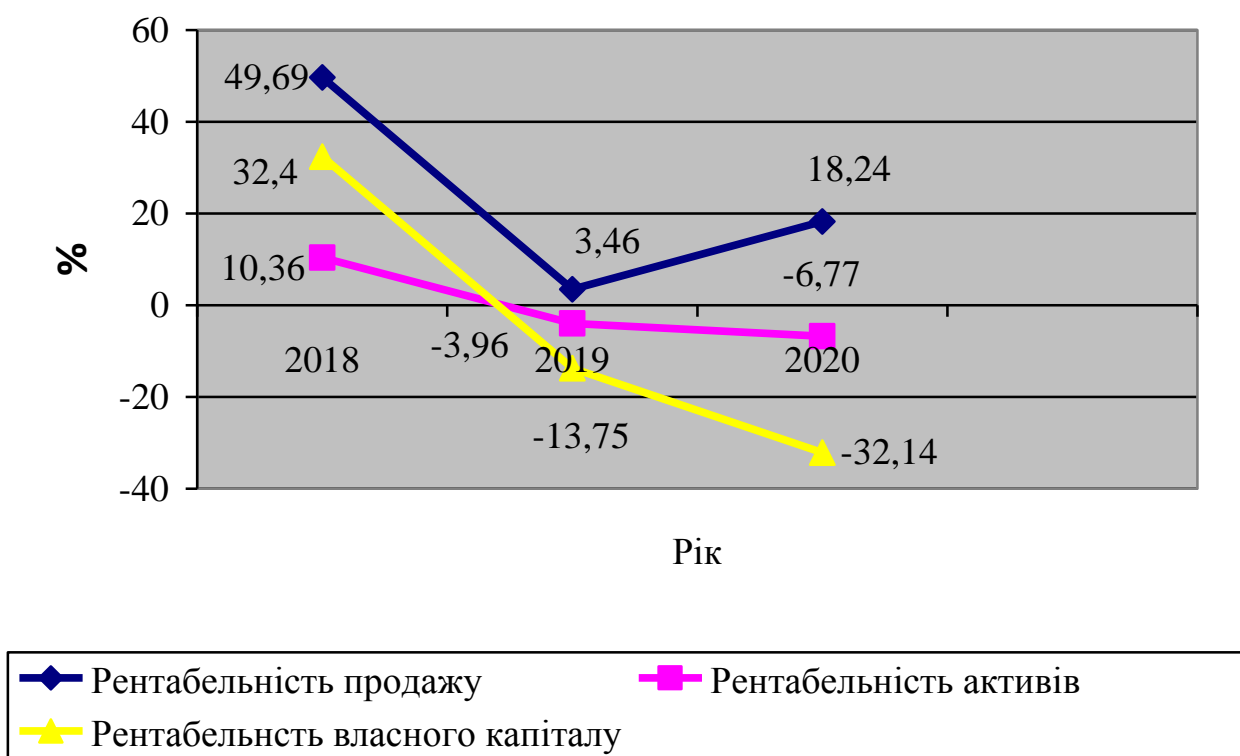

Рисунок 1.8 – Динаміка рентабельності продажу та рентабельності власного капіталу ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Позитивним в діяльності підприємства є збільшення обсягу реалізованої продукції на 6536,2 тис. грн., продуктивності праці на 635,66 тис. грн./ особу, фонду оплати праці – на 141,7 тис. грн., середньої заробітної плати працівника – на 16 тис. грн.

У 2018-2020 роках на підприємстві зріс середній розмір дебіторської заборгованості 4034,25 тис. грн., що свідчить про наявні проблеми з розрахунковою дисципліною.

Оборотності дебіторської заборгованості - на 0,04 обороти, кредиторської заборгованості – 0,1 оборот.

У 2018-2020 роках всі показники ліквідності підприємства зменшились і не відповідали нормативним значенням, що свідчить про низьку платоспроможність підприємства. З усіх показників фінансової стійкості лише коефіцієнт економічної незалежності відповідав нормативному значенню, це говорить про нестійкий

фінансовий стан підприємства.

Проаналізувавши економічні показники, можна зробити висновок про нестабільність фінансового стану підприємства ТОВ «Агро-Сула» і наявні на ньому серйозні проблеми. Підприємству необхідно терміново розробити чіткий план покращення ситуації і дотримуватися його до моменту досягнення високих економічних показників.

РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

2.1 Фінансова звітність: сутність, значення, види, вимоги до формування, порядок складання і подання

Фінансова звітність представляє собою інформаційну базу, необхідну як зовнішнім, так і внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

Управління підприємством неможливе без показників фінансової звітності, які формуються на основі даних бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік – це основа:

- інформаційного забезпечення керівної ланки та менеджменту компанії;
- загального управління компанії;
- інструмент для вирішення економічних завдань суб'єкта господарювання;
- економічної науки.

Фінансова звітність базується на узагальнених даних отриманих за допомогою бухгалтерського обліку та є елементом зв'язку між підприємством та діловими партнерами й суспільством.

Мета фінансової звітності полягає в отриманні достовірної, повної, неупередженої, точної та вчасної інформації про стан компанії на певну дату та результати діяльності, а також у можливості спрогнозувати подальший розвиток підприємства.

Для можливості ефективного управління підприємством є наявність різного виду інформації у керівництва. Одним з основних різновидів інформаційного забезпечення є звітність, для складання якої, існують різні підходи.

Хоча бухгалтерський облік та фінансова звітність між собою тісно пов'язані та не можуть існувати окремо, проте є суттєва різниця між джерелами на яких вони ґрунтуються та результатами які надають для управління компанією. Відмінності між бухгалтерським обліком та фінансовою звітністю наведені на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 – Відмінності між бухгалтерським обліком та фінансовою звітністю

Фінансова звітність включає в себе різноманіття компонентів, пов'язує між собою різні елементи, науки і теорії, тому існує чимало підходів до визначення її сутності (рисунок 2.2).

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить в собі інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів суб'єкта господарювання за певний звітний період.

Визначення поняття фінансова звітність

Фінансова звітність – це сукупність облікових записів, що дають можливість проаналізувати господарську діяльність.

Фінансова звітність – це джерело інформації для аналізу підсумків діяльності суб'єкта господарювання, оцінки використання ресурсів, його фінансового стану а також виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності.

Фінансова звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників, які характеризують виробничу й фінансово-господарську діяльність товариства за певний період.

Фінансова звітність – це невід'ємний елемент бухгалтерського обліку, спосіб узагальнення і подання інформації про результати діяльності підприємства.

Фінансова звітність – це система економічних показників та сукупність способів і прийомів для узагальнення даних обліку.

Фінансова звітність – це система узагальнених економічних показників, що характеризує рівень виконання плану, наявність і використання засобів та результати господарської діяльності за звітний період.

Фінансова звітність – це сукупність узагальнених даних, що є напрямком і вказівником для бухгалтерського обліку в питанні групування даних поточного обліку та не є складовою частиною бухгалтерського обліку, а належить до методу статистики та являє собою одну з форм статистичного спостереження.

Фінансова звітність – це самостійна система надання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту компанії.

Рисунок 2.2 – Поняття фінансової звітності

Отже, фінансова звітність – це сукупність узагальнених економічних показників, що сформовані на основі даних бухгалтерського обліку та має в собі елементи статистичного методу і дозволяє надати керівництву компанії структуровану, стислу, достовірну та узагальнену інформацію про діяльність бізнесу за певний період.

Інформація отримана в ході складання звітності є основою для подальшої облікової діяльності, а саме:

1. Дає змогу встановити подальшу стратегію діяльності, нову мету, а також провести оцінку можливостей, що існують на підприємстві, але не використовувалися раніше та визначити перспективи, які відкриваються перед бізнесом в майбутньому.

2. Дозволяє прийняти правильні та вчасні управлінські рішення.

3. Координує між собою діяльність різних структурних підрозділів, що на перший погляд були далекими та не взаємозалежними, та як наслідок направляє їхню загальну роботу до досягнення поставлених нових цілей.

Завданням фінансової звітності є забезпечення різних користувачів повною, неупередженою, достовірною, точною інформацією про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів суб'єкта господарювання за певний проміжок часу бо встановлений період, для можливості оцінити управлінською ланкою компанії поточне фінансове становище, на якому етапі відбувається виконання попередньо поставлених задач і завдань та вчасно прийняти управлінські рішення.

Користувачі фінансової звітності поділяються на внутрішніх та зовнішніх і наведені на рисунку 2.3.

Для різних цілей інформаційного забезпечення існують різні види фінансової звітності (рисунок 2.4).

Фінансова звітність забезпечує виконання наступних функцій:

– забезпечує узагальнення і систематизацію інформації про господарську діяльність підприємства;

– формує показники, які дозволяють проаналізувати результати господарської діяльності та з'ясувати невикористані резерви;

Рисунок 2.3 – Користувачі фінансової звітності

- є базою для планування господарської діяльності;
- забезпечує зручне і тривале зберігання облікової інформації.

Таким чином можна зробити висновок, що фінансова звітність - доволі складне економічне поняття, сутність якого полягає в формуванні економічних показників отриманих з даних бухгалтерського обліку з використанням статистичних методів, з метою надання повної, достовірної та вчасної інформації керівництву для прийняття правильних управлінських рішень, яка є невід’ємним

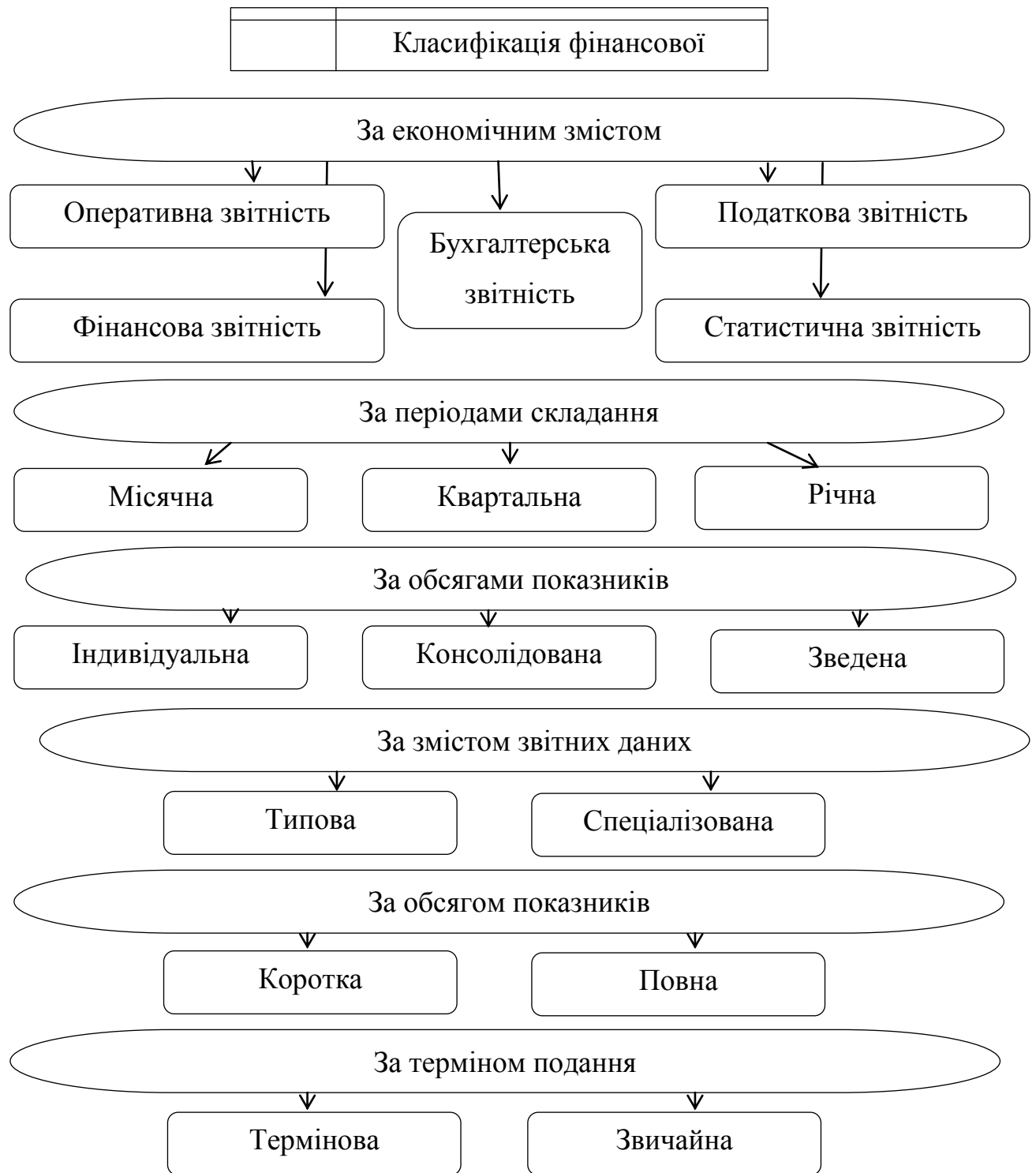

Рисунок 2.4 – Класифікація фінансової звітності

елементом функціонування сучасної компанії, будь-якого напряму господарювання.

2.2 Порядок складання і подання фінансової звітності

Форма та принципи складання фінансової звітності затверджені на законодавчому рівні та чітко регламентовані. Тому всі суб'єкти господарювання незалежно від форми власності та виду діяльності складають фінансову звітність за встановленими правилами.

Такий єдиний підхід для всіх підприємств дозволяє, з одного боку, здійснювати аналіз розвитку окремих галузей, підприємств, регіонів. А з іншого боку, - забезпечує уніфіковане подання інформації користувачам.

Регламентується фінансова звітність законодавчими актами, перелік яких наведено на рисунку 2.5.

Кожен з вищезазначених нормативних документів регулює відповідні принципи складання фінансової звітності.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є загальним і використовуваним всіма суб'єктами господарювання, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, а також не приймаючи до уваги галузь діяльності. Крім того, норм даного нормативного документу зобов'язані дотримуватись і представництва іноземних компаній, що проводять свою діяльність в Україні та ведуть бухгалтерський облік та подають фінансову звітність згідно з національними нормами та положеннями.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» відображає [7]:

- мету складання фінансової звітності;
- склад фінансової звітності;
- принципи підготовки;
- вимоги до визнання та розкриття елементів фінансової звітності.

Дане положення відображає норми, що застосовувати які зобов'язані усі юридичні особи будь-яких форм власності (за виключенням бюджетних та банківських установ), що подають фінансову звітність за національним законодавством.

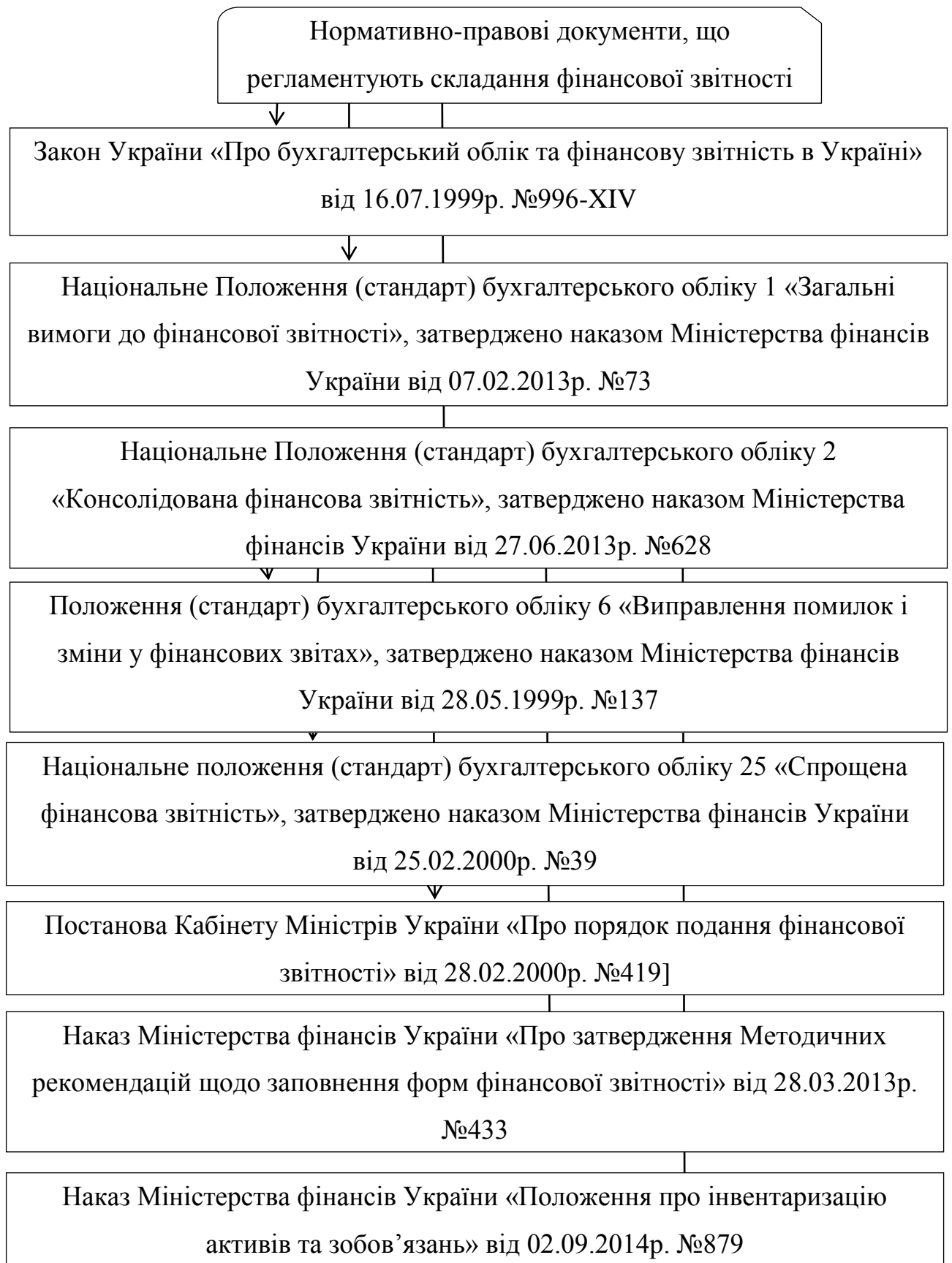

Рисунок 2.5 – Нормативно-правові документи, що регламентують складання фінансової звітності

П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» відображає:

- порядок виправлення помилок;
- внесення змін у фінансову звітність;
- розкриття інших змін у фінансовій звітності [9].

У даному положенні наводяться пояснення, як здійснити виправлення помилок, які були допущені у фінансовій звітності. А саме, шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, але лише в тому разі, якщо дані помилки мають вплив на показник нерозподіленого прибутку або непокритого збитку.

На державному рівні відбувається і контроль за дотриманням встановлених норм, правил та підходів до ведення обліку, а також стосовно дотримання термінів подання та правильності заповнення форм фінансової звітності.

Держава не лише встановлює однакові правила обліку за якими мають діяти підприємства, а ще й провадить постійні перевірки дотримання даних правил, а будь-які порушення, що будуть виявлені, оформлюються у вигляді штрафів.

Міністерство фінансів займається розробкою та впровадженням методологічних засад здійснення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а саме розробляє національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, нормативно-правові документи, що здійснюють регулювання принципів та підходів ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності. Крім того, Міністерство фінансів України постійно переглядає діючу законодавчу базу, вносить зміни, удосконалює, скасовує дію певних положень та стандартів, які вже не є актуальними для сучасного обліку, а також поступово приводить у відповідність діючі вітчизняні стандарти та положення до міжнародних норм.

Національний банк України регулює процес бухгалтерського обліку, що здійснюється у банківських установах, а також принципи подання фінансової звітності банками. Крім того, НБУ регулює та контролює правильність організації та обліку безготівкових розрахунків усіх підприємств, установ та організацій, що здійснюють свою діяльність у відмінних сферах господарювання.

Державна казначейська служба України здійснює контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в бюджетних

установах. Також, перевіряє доцільність виконання бюджетів та госпрозрахункових операцій, що проводяться бюджетними установами [26].

Крім того, Міністерством фінансів України було створено дорадчий орган Методологічну раду з бухгалтерського обліку.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щоквартально нарастаючим підсумком з початку звітного року в складі балансу та звіту про фінансові результати. Баланс підприємства складається за станом на кінець останнього дня кварталу (року) [26].

Перший звітний період новоствореного підприємства може бути менш як 12 місяців, але не більш як 15 місяців [26].

Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку звітного року до дати прийняття рішення про його ліквідацію [26].

Підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів [26].

2.3 Характеристика форм фінансової звітності

Форми фінансової звітності затверджені на законодавчому рівні. Першою та основною формою фінансової звітності є Баланс (Звіт про фінансовий стан).

Метою складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є можливість забезпечити користувачів повною, правдивою та неупередженою інформацією про фінансовий стан суб'єкта господарювання за певний звітний період для можливості оперативно та вчасно прийняти обгрунтовані та ефективні управлінські рішення.

В балансі підсумок активу має дорівнювати сумі власного капіталу та зобов'язань. Дана закономірність має місце в балансі, оскільки господарські операції в ньому відображаються однакові що в розділі активу, що в розділі пасиву.

Дана рівність має бути непорушною та незмінною. Це і є ключовою відмінністю та особливістю балансу, як форми фінансової звітності, що відрізняє його від інших форм звітності та дозволяє бухгалтерам швидко виявити правильність заповнення даної форми, шляхом зіставлення активу та пасиву.

Існують різні види балансу (рисунок 2.6).

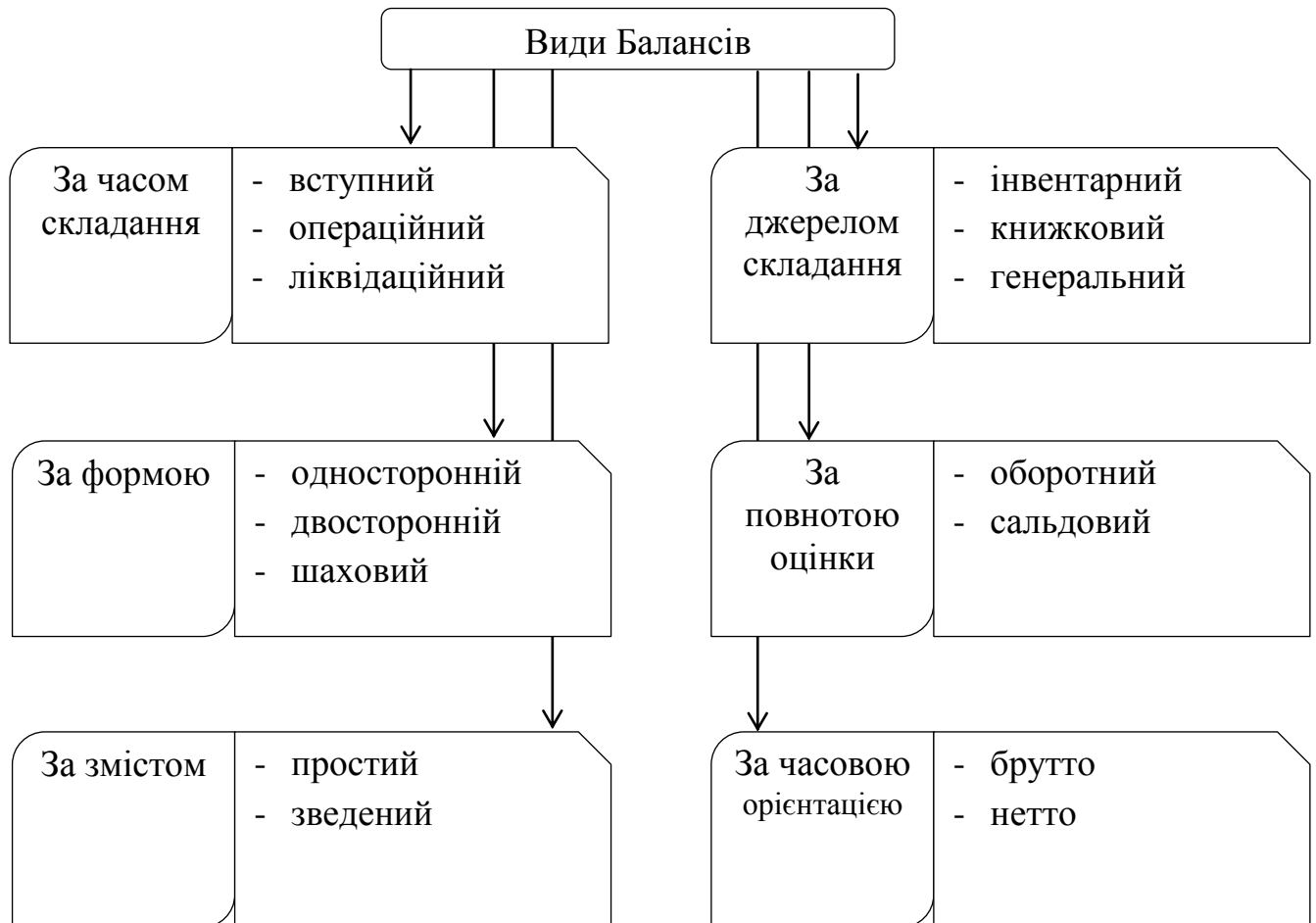

Рисунок 2.6 - Види Балансів

Головним завданням формування балансу як і будь-якої іншої форми фінансової звітності є допомога в управлінні підприємством, а саме надання керівному менеджменту компанії достовірних та точних даних за певний період у стислій формі, що містить ключові аспекти діяльності, а саме у вигляді балансу.

Оскільки, баланс необхідний для правильного та ефективного управління товариством, то його завдання полягає не лише у підсумовуванні фактів здійснення господарської діяльності в межах певного підприємства в певний період, а ще й для здійснення прогнозуючої та контрольної функції.

За допомогою балансу керівництво легко зможе відслідкувати етапи виконання поставлених задач, проектів, планів, розрахувати майбутні прогнози, проаналізувати хід справ у загальному [48].

З облікової точки зору баланс представляє собою таблицю, що складається з двох колонок, в лівій відображається інформація про активи, в правій - пасиви. Інформація що відображена в балансі повинна відповідати ряду критерії, що наведені на рисунку 2.7.

Рисунок 2.7 - Вимоги до інформації, що представлена в балансі

Оскільки, вітчизняний облік лише поступово переходить до принципів міжнародних стандартів, то форма Балансу (Звіту про фінансовий стан) сформована на законодавчому рівні і має бути сформовано та подана в тому вигляді який запроваджено до використання.

Структура балансу наведена на рисунку 2.8.

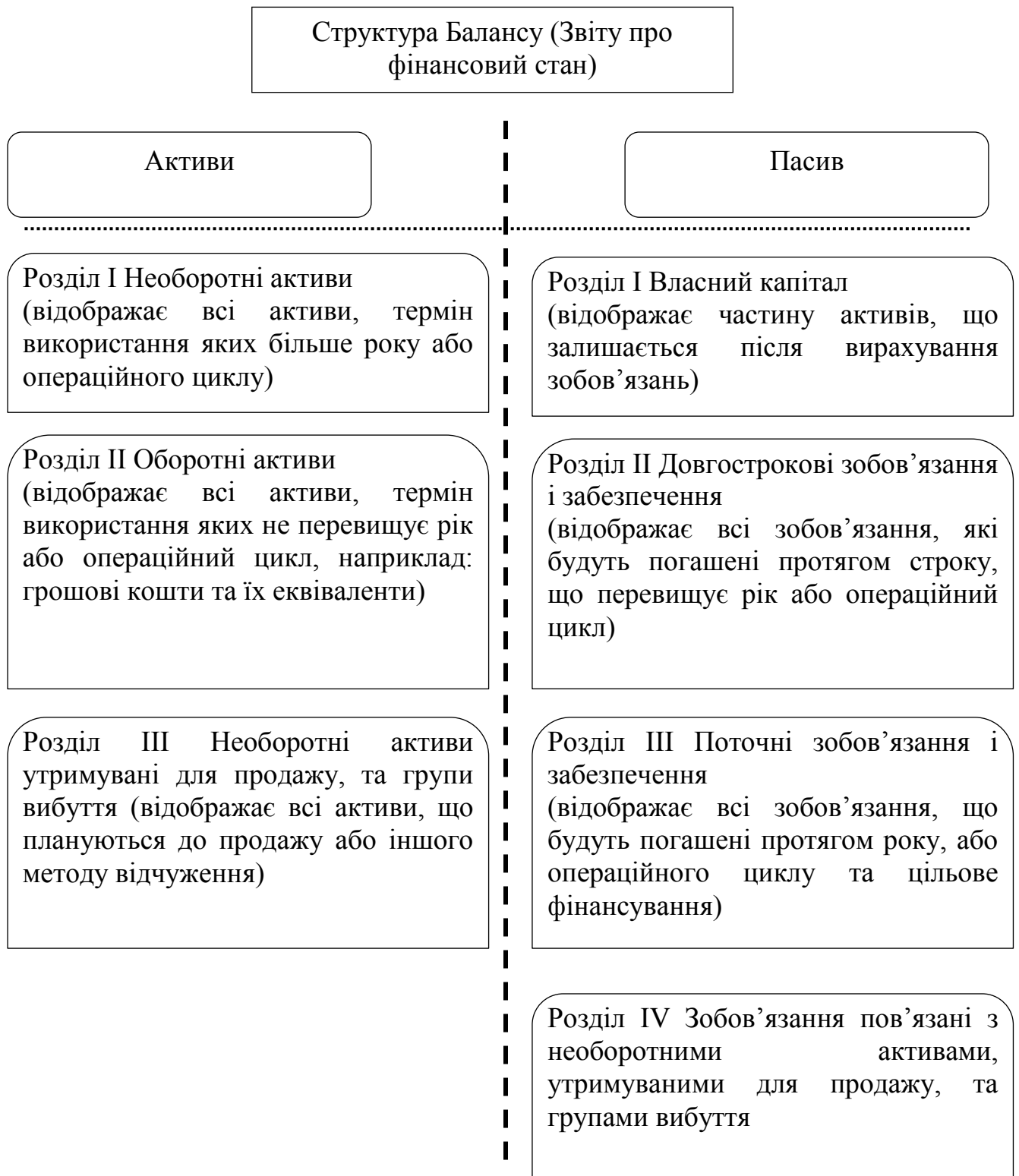

Рисунок 2.8 - Структура Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Призначення та зміст кожного з розділів активу та пасиву балансу [7] наведено на рисунку 2.9.

Зміст розділів Балансу

Актив

Пасив

Розділ I відображає необоротні активи, які включають в себе:

- нематеріальні активи;
- основні засоби;
- незавершені капітальні інвестиції;
- довгострокові фінансові інвестиції;
- довгострокові біологічні активи;
- довгострокову дебіторську заборгованість;
- відстрочені податкові активи;
- інші необоротні активи.

Розділ II відображає:

- запаси;
- поточні біологічні активи;
- дебіторську заборгованість за товари, роботи і послуги, розрахунками;
- поточні фінансові інвестиції;
- гроші та їх еквіваленти;
- витрати майбутніх періодів;
- інші оборотні активи.

Розділ III відображає вартість необоротних активів та груп вибуття, що утримуються для продажу.

Розділ I відображає власний капітал підприємства, а саме:

- зареєстрований пайовий капітал;
- капітал у дооцінках;
- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- неоплачений капітал;
- вилучений капітал.

Розділ II відображає:

- відстрочені податкові зобов'язання;
- довгострокові кредити банків;
- довгострокове забезпечення;
- цільове фінансування;
- інші довгострокові зобов'язання.

Розділ III відображає:

- короткострокові кредити банків та позики;
- поточну кредиторську заборгованість;
- поточні забезпечення;
- доходи майбутніх періодів;
- інші поточні зобов'язання.

Розділ IV відображає вартість зобов'язань пов'язаних з необоротними активами та груп вибуття, що утримуються для продажу.

Рисунок 2.9 - Зміст розділів Балансу

Основою для формування балансу виступають дані, отримані з первинних документів та звірені з залишками на аналітичних та синтетичних рахунках головної книги, за визначений звітний період. Саме з головної книги кінцеве сальдо по кожному рахунку відображається у призначеній статті балансу. Тобто, головним джерелом бухгалтерської інформації для складання балансу є головна книга за журнальною формою обліку. Або ж якщо застосовується на підприємстві інша форма обліку, то джерелом початкових даних для балансу виступатиме оборотна відомість а синтетичними рахунками.

Крім того, особливістю балансу, як форми звітності є співпадіння у більшій кількості назв і змісту статей балансу з назвами конкретних бухгалтерських рахунків. Дана закономірність дозволяє бухгалтерам легко знаходити відповідність між рахунками та рядками звітності, мінімізує переплутування та неправильне і невідповідне відображення даних, спрощує сам процес формування звітності та економить час. Варто звернути увагу, що сама форма балансу містить частину в якій надається інформація про суб'єкт господарювання, а саме різні коди, що стосуються самого підприємства, як юридичної організації, його місця розташування, організаційно-правової форми та виду діяльності [45].

Також при заповненні даної форми звітності варто звернути увагу на перенесення інформації про вартісні показники кожної статті за попередній звітний період в графі «На початок звітного періоду». Дані за поточний період відображаються в графі «На кінець звітного періоду».

По завершення формуванню балансу необхідно порахувати підсумок активу та пасиву шляхом сумування показників по розділах. Показником правильно складеного балансу буде рівність активів та пасивів. Згідно вітчизняного законодавства підприємства складають баланс нетто, до загального підрахунку не включається знос, резерв сумнівних боргів, власний та неоплачений капітал. Дані в наведених статтях не додаються, а віднімаються від загального підсумку та відображаються зі знаком мінус.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) є наступною формою звітності, яка складається після балансу але не менш значимою. Оскільки в порівнянні зі звітом про фінансовий стан, що відображає інформацію про

активи, зобов'язання та капітал, звіт про сукупний дохід призначений для надання користувачам інформації про доходи та витрати підприємства.

За допомогою цієї форми звітності можливо проаналізувати обсяг прибутку або ж збитку що був отриманий або понесений підприємством за певний звітний період, а також що входить до складу даних показників. Оцінити зміни, що відбуваються з капіталом підприємства причинами яких є отриманий прибуток або збиток [46].

Джерелом даних для звіту про фінансові результати є обороти за дебетом і кредитом рахунків дев'ятого та сьомого класів.

Звіт про фінансові результати - це звіт, що відображає інформацію про доходи, витрати та фінансові результати, а саме прибуток чи збиток, а також про інший сукупний дохід за певний звітний період.

Мета складання звіту про фінансовий результат - це забезпечити керівний персонал підприємства повною, правдивою та неупередженою інформацією про стан доходів, витрат, та результатів діяльності - прибутків чи збитків за визначений період, для прийняття вчасних управлінських рішень [43].

Звіт про фінансові результати складається з ключових компонентів по яких в ньому відображається інформація та сутність яких розкрито на рисунку 2.10.

Головним правилом відображення інформації у звітові про фінансові результати є те, що всі доходи і витрати визнаються в обліку саме в момент їх виникнення, а не в час надходження коштів чи їх оплати і відповідно відображаються у певному звітному періоді.

Звіт про фінансовий результат складається з чотирьох розділів:

1. Розділ I - Фінансові результати.
2. Розділ II - Сукупний дохід.
3. Розділ III - Елементи операційних витрат.
4. Розділ IV - Розрахунок показників прибутковості акцій.

В розділі I «Фінансові результати» наводять інформацію про доходи і витрати від операційної, а також інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання, а саме про:

- чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг;

Рисунок 2.10 - Елементи звіту про фінансові результати

- валовий прибуток або збиток від реалізації товарів, робіт і послуг;
- фінансові результати від операційної діяльності (прибуток або збиток);
- фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування та після оподаткування;
- суму податку на прибуток від звичайної та іншої діяльності;
- суму чистого фінансового результату (прибутку або збитку).

Підсумок за розділом I Фінансові результати відображається в графі:

- 2350 «Прибуток» або
- 2355 «Збиток»

Розділ II «Сукупний дохід» містить інформацію про сукупний дохід суб'єкта господарювання та інший сукупний дохід, а саме про:

- дооцінку та оцінку необоротних активів;
- дооцінку та оцінку фінансових інструментів;
- накопичені курсові різниці;
- податок на прибуток пов'язаний з іншим сукупним доходом.

Розділ III «Елементи операційних витрат» призначений для керівництва компанії, аби проаналізувати зміну структури витрат на виробництво, управління, збут та інших операційних витрат з метою прийняття вчасних та правильних управлінських рішень.

Розділ IV «Розрахунок показників прибутковості акцій» заповнюється лише акціонерним товариством, які здійснюють на фондових біржах продаж простих або потенційно простих акцій, а також компанії, що випускають вищезазначені види акцій.

Звіт про рух грошових коштів призначений для відображення надходження і витрачання грошових коштів підприємства протягом звітного періоду внаслідок операційної, фінансової, інвестиційної діяльності. Він може складатися прямим і непрямим методом.

Прямий метод передбачає відображення джерел надходження грошових коштів та напрями їх використання у розрізі окремих видів діяльності:

1. Рух коштів у результаті операційної діяльності – надходження від реалізації продукції, сплату і повернення податків і зборів, витрачання на оплату праці, соціальні заходи, придбання сировини (товарів, робіт, послуг) тощо;

2. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності – придбання і реалізація фінансових інвестицій, необоротних активів, отримання відсотків, дивідендів тощо;

3. Рух коштів у результаті фінансової діяльності – розміщення і викуп власних акцій, отримання і погашення позик, сплата дивідендів тощо.

Непрямий метод передбачає, що рух коштів від операційної діяльності визначається шляхом коригування суми отриманого прибутку від звичайної діяльності (до оподаткування) на суми негрошових операцій (амортизація необоротних активів тощо) та збільшення (зменшення) оборотних активів, поточних зобов'язань і забезпечень, а також на суму сплаченого податку на прибуток.

Рух коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності і в даному випадку визначається за прямим методом на підставі даних рахунків бухгалтерського обліку.

Звіт про фінансові результати надає інформацію про зміни у складі власного капіталу протягом звітного періоду. Цей звіт розшифровує зміни у складі окремих видів власного капіталу підприємства, таких як:

- зареєстрований капітал;
- капітал в дооцінках;
- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- неоплачений капітал;
- вилучений капітал.

Джерелами інформації для складання звіту про власний капітал слугують обороти рахунків 40 – 46 класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань».

Примітки до фінансової звітності деталізують та роз'яснюють інформацію щодо фінансово-майнового стану підприємства та результатів його діяльності, розкривають найважливіші обставини, які мали вплив на діяльність підприємства.

У них розкривають облікову політику підприємства; інформацію, яка не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку; інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності.

РОЗДІЛ 3 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1 Сутність, класифікація, переваги та недоліки суб'єкта малого підприємництва

Важливу нішу в сучасній економіці займають малі підприємства. Вони сприяють підвищенню зайнятості населення, створенню і збільшенню національного продукту. Саме тому для забезпечення успішної роботи малого підприємства необхідно створити ефективну систему обліку для отримання оперативної, достовірної інформації.

Розвиток малого бізнесу вважається одним із перспективних напрямків ринкових перетворень в Україні.

Мале підприємництво – це самостійна, систематична, ініціативна господарська діяльність малих підприємств та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. В ряді наукових праць під малим підприємництвом розуміється діяльність, яка здійснюється відносно невеликою групою осіб, або підприємство під управлінням одного власника. Однак однозначних визначень світовий досвід не знає. За оцінками експертів Світового банку тільки в країнах, що розвиваються, існує більше 50 класифікаційних ознак малого підприємства.

Згідно із Господарським кодексом України [2] основними критеріями віднесення підприємства до суб'єктів малого підприємництва є обсяг валового доходу підприємства і чисельність його працівників (таблиця 3.1).

Відповідно за Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6] з метою ведення обліку і складання звітності суб'єкти господарювання поділяються на категорії, наведені в таблиці 3.2.

Згідно з Господарським кодексом України [2] залежно від форм власності в Україні можуть діяти підприємства таких видів (таблиця 3.3).

Таблиця 3.1

Критерії віднесення підприємств до суб'єктів господарювання згідно з Господарським кодексом України [1]

Суб'єкти господарювання	Середня кількість працівників	Річний дохід
1. Суб'єктами мікропідприємництва є: - фізичні особи-підприємці; - юридичні особи	до 10 осіб	до 2 мільйонів євро
2. Суб'єктами малого підприємництва є: - фізичні особи-підприємці; - юридичні особи	до 50 осіб	до 10 мільйонів євро
3. Суб'єктами великого підприємництва є: - юридичні особи	більше 250 осіб	більше 50 мільйонів євро
4. Суб'єкти середнього підприємництва – усі інші суб'єкти господарювання		

Таблиця 3.2

Категорії підприємств згідно із [6]

Підприємства	Балансова вартість активів	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Середня кількість працівників
Мікропідприємства	до 350 тисяч євро	до 700 тисяч євро	до 10 осіб
Малі підприємства	до 4 мільйонів євро	до 8 мільйонів євро	до 50 осіб
Середні підприємства	до 20 мільйонів євро	до 40 мільйонів євро	до 250 осіб
Великі підприємства	понад 20 мільйонів євро	понад 40 мільйонів євро	понад 250 осіб

Види суб'єктів господарювання залежно від форм власності [1]

Підприємства	Форма власності
приватне підприємство	приватна власність громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи)
підприємство, що діє на основі колективної власності	колективна власність громадян
комунальне підприємство	комунальна власність територіальної громади
державне підприємство	державна власність
підприємство, засноване на змішаній формі власності	об'єднання майна різних форм власності
спільне комунальне підприємство	спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами - суб'єктами співробітництва

Можна виділити такі основні переваги властиві малому бізнесу:

а) можливість більш гнучких й оперативних рішень. В малому бізнесі проста структура прийняття управлінських рішень, це дає можливість швидко реагувати на кон'юнктурні зміни;

б) орієнтація виробників малого бізнесу переважно на регіональний ринок. Малий бізнес дуже добре орієнтується на місцевому ринку;

в) забезпечення зайнятості, створення нових робочих місць.

г) невеликий обсяг інвестицій.

д) економічна ефективність виробництва вища на малих підприємствах;

є) інноваційний характер діяльності малих підприємств.

Підприємствам сфери малого бізнесу притаманні такі характерні риси: динамічність; цілеспрямованість; ініціативність; підприємливість; наполегливість; творче ставлення до справи; пошук креативних рішень; готовність до ризику; оперативність; вміння управляти; орієнтація на потреби споживачів та їх поведінку на ринку.

Проте, малому підприємництву притаманні і певні недоліки:

- малі підприємницькі структури є досить нестійкими;
- великий комерційний ризик пов'язаний із залученням особистих коштів;
- малий бізнес сильно залежить від економічних коливань;
- слабка сприйнятливість до найновіших досягнень НТП;
- обмеженість фінансових ресурсів;
- функціонування малих підприємств значною мірою залежить від рівня інфляції;
- низька продуктивність праці і прихована інтенсифікація.

Серед факторів, що впливають на нестійкість малого підприємництва можна виділити наступні : обмеження фінансових ресурсів; висока підвладність впливу ринкової кон'юнктури; нестабільність доходів; адміністративні перешкоди; невизначене ставлення держави та брак підтримки з її сторони; висока вразливість до несприятливих економічних факторів.

Як показує досвід, причинами невдач діяльності малих підприємств частіше за все називають: некомпетентність; незбалансований досвід; нестачу досвіду в комерції, фінансах, постачанні, виробництві, умінні заводити і підтримувати ділові зв'язки контакти, занедбаність бізнесу.

Тому для сприяння розвитку малому підприємництву в Україні встановлюються такі напрями державної підтримки:

- формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва;
- запровадження спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності;
- фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
- залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб.

3.2. Особливості обліку суб'єкта малого підприємництва в Україні

Важливою складовою діяльності суб'єкта малого підприємництва є система обліку і звітності. Бухгалтерський облік є основним і обов'язковим видом обліку.

Бухгалтерський облік суб'єкта малого підприємництва повинен бути організований так, щоб забезпечити:

- точні і повні дані про наявність активів;
- своєчасність проведення розрахунків;
- обґрунтоване і чітко відображення витрат;
- правильне визначення фінансових результатів;
- обґрунтований розподіл прибутку на фонди нагромадження і споживання;
- складання точної, повної та своєчасної податкової та фінансової звітності в передбачених обсягах;
- безперервний, суцільний і повний контроль за зберіганням активів підприємства.

Особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах полягають у:

- 1) застосуванні Плану рахунків;
- 2) формі бухгалтерського обліку;
- 3) складанні та поданні фінансової звітності;
- 4) системі оподаткування.

Однією із основних елементів організації бухгалтерського обліку підприємства є облікова політика.

На малих підприємствах облікова політика включає такі особливі моменти:

1. Використання системи рахунків бухгалтерського обліку за загальним Планом рахунків бухгалтерського обліку або за спрощеним Планом рахунків бухгалтерського обліку.

2. Вибір форми ведення бухгалтерського обліку:

Малі підприємства можуть застосовувати розроблені для них спрощені форми обліку або пристосовувати регістри обліку відповідно до специфіки своєї діяльності з дотриманням наступних вимог:

- єдина методологічна основа (принцип подвійного запису);
- взаємозв'язок даних синтетичного та аналітичного обліку;
- суцільне відображення всіх господарських операцій на підставі первинних документів;
- накопичення і систематизація даних в розрізі показників, необхідних для управління і контролю за господарською діяльністю, складання і подання фінансової звітності.

3. Формування фінансової звітності у скороченому вигляді.

Наказом Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186 затверджений План рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва [10], так званий спрощений План рахунків (який вже зазнав відповідних доповнень згідно змін методології ведення бухгалтерського обліку).

На відміну від загального, в спрощеному Плані рахунків передбачені тільки синтетичні рахунки, кількість яких дорівнює 25 [10]. При цьому облік і узагальнення інформації про позабалансові активи і зобов'язання ведеться підприємствами з використанням позабалансових рахунків класу 0, передбачених загальним Планом рахунків. У разі потреби деталізації аналітичної обліково-економічної інформації до синтетичних рахунків підприємством можуть відкриватися субрахунки.

Суб'єктами малого підприємництва, які використовують спрощений план рахунків, можуть застосовуватися такі форми ведення бухгалтерського обліку: проста та спрощена.

Проста форма бухгалтерського обліку застосовується при незначному документообігу (кількістю господарських операцій) і здійсненні діяльності з виконання нематеріаломістких робіт і послуг.

Дана форма ведення бухгалтерського обліку передбачає використання Журналу обліку господарських операцій, у якому записи здійснюються на

підставі первинних зведених бухгалтерських документів, відомості нарахування заробітної плати з відображенням суми операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Проста форма бухгалтерського обліку поєднує використання двох облікових реєстрів: відомості обліку заробітної плати (типова форма 3М) і Журналу обліку господарських операцій (форма К-1). Схему простої форми обліку зображено на рисунку 3.1.

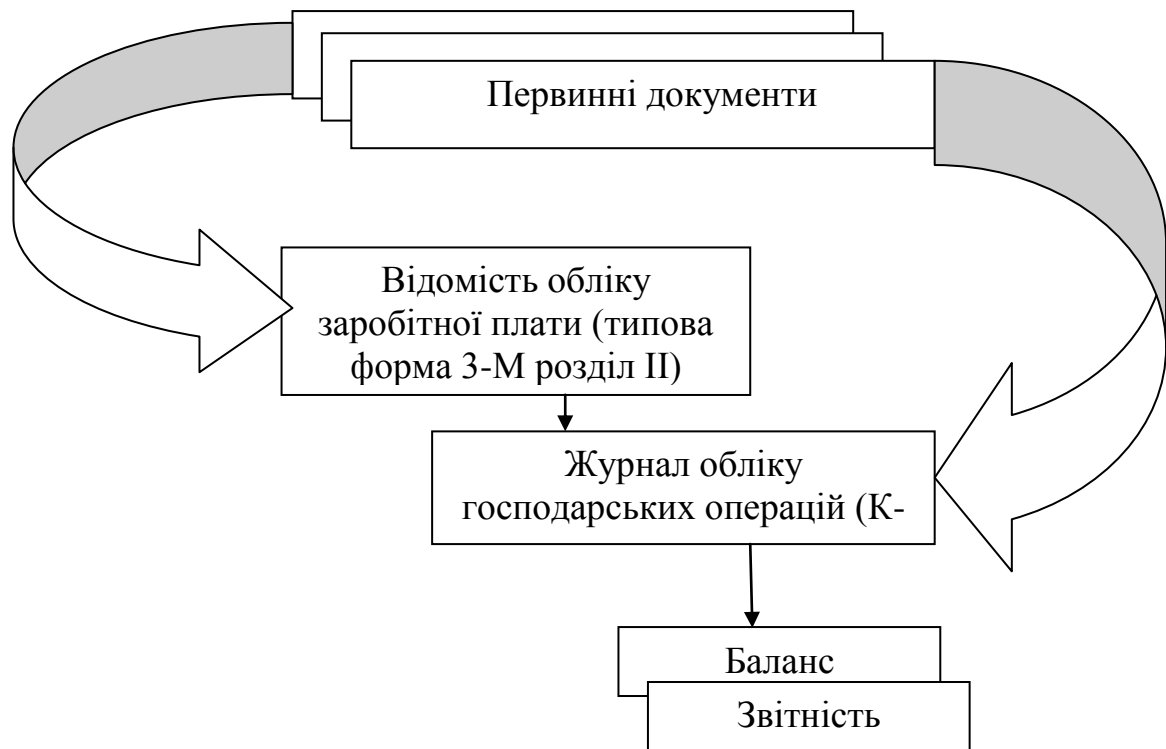

Рисунок 3.1 – Схема простої форми ведення бухгалтерського обліку

Реєстрація і узагальнення інформація при простій формі бухгалтерського обліку здійснюється за такою схемою:

- на підставі первинних документів господарські операції по надходженню і вибуттю грошових коштів з каси підприємства відображаються у Касовій книзі;
- операції з нарахування, утримання, виплати заробітної плати відображаються у Відомості обліку заробітної плати (Відомість 3-м, II розділ);
- первинні документи реєструються в Журналі реєстрації господарських операцій;
- здійснюються записи господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;

- визначається фінансовий результат [39].

Спрощена форма бухгалтерського обліку рекомендується для малих підприємств, які мають більший обсяг документообігу, кількість господарських операцій, працюючих, обсяг реалізації, виробництво готової продукції, виконують матеріаломісткі роботи і послуги, ніж це рекомендовано при простій формі. Тобто спрощена форма використовується на малому підприємстві в тому разі, якщо не виконуються умови застосування простої форми бухгалтерського обліку або тоді, коли господарюючий суб'єкт самостійно обирає таку форму.

За спрощеної системи форми обліку аналітичний і синтетичний облік майна і процесу виробництва підприємства ведеться у відомостях. Схему спрощеної форми обліку зображено на рисунку 3.2.

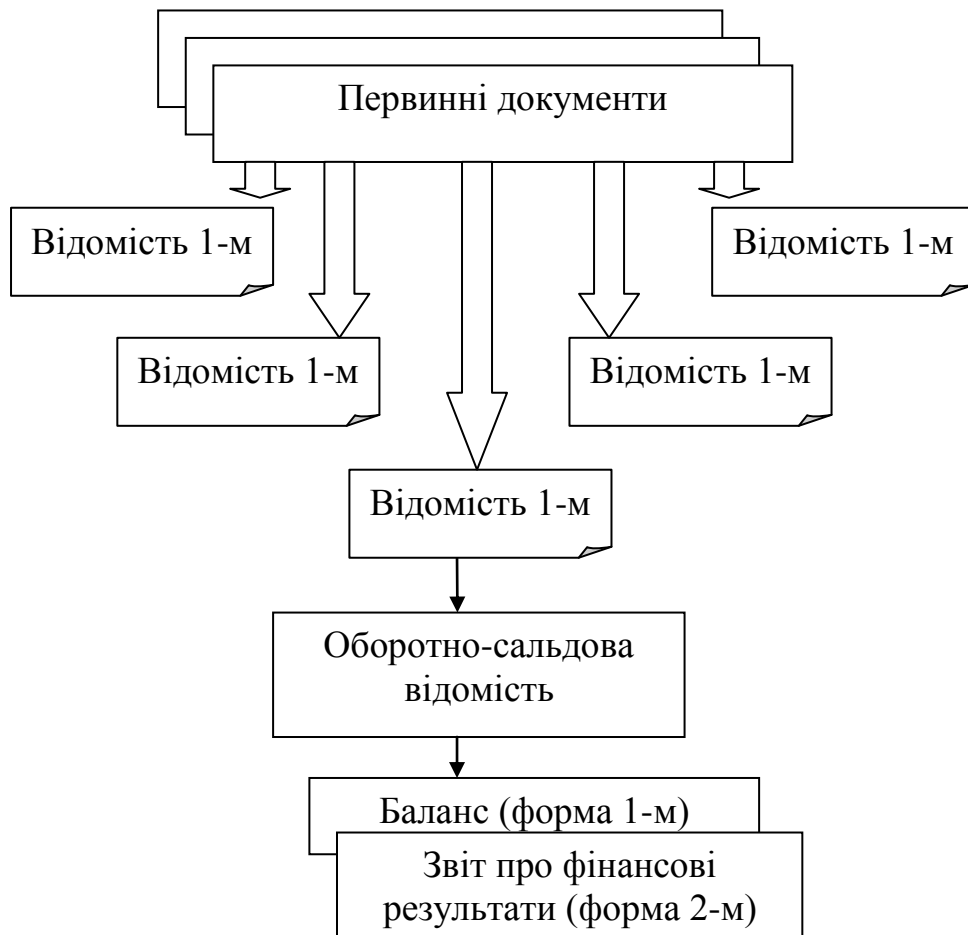

Рисунок 3.2 – Схема спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку

Дана форма передбачає використання п'яти відомостей (1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м) та оборотно-сальдової відомості, призначення яких наведено у таблиці 3.4.

Облікові реєстри спрощеної форми

Відомість	Розділ	Призначення
1	2	3
1-м	I	Облік грошових коштів в касі та грошових документів
	II	Облік коштів на рахунках банку та їх еквівалентів
2-м		Облік виробничих запасів, МШП, готової продукції, товарів, тварин на вирощуванні
3-м	I	Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами, за податками та платежами, за довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями, доходів майбутніх періодів
	II	Облік розрахунків із заробітної плати
4-м	I	Облік основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів, їх знос
	II	Облік капітальних та фінансових інвестицій та інших необоротних активів
5-м	I	Облік витрат (рахунки 84, 85)
	II	Облік витрат на виробництво (рахунок 23)
	III	Облік доходів та фінансових результатів (рахунки 70, 79, 44)
	IV	Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів та забезпечення наступних витрат і платежів (рахунки 40, 39, 47)
Оборотно-сальдова відомість		Узагальнення даних реєстрів бухгалтерського обліку по кожному рахунку бухгалтерського обліку (по дебету і кредиту кожного рахунка окремо)

У відомостях господарські операції відображаються таким чином :

- господарські операції відображаються по дебету і кредиту рахунка, до якого вони відкриті;
- сума по кожній операції відображається двічі: по дебету одного рахунка із зазначенням кореспондуючого, та по кредиту іншого із зазначенням рахунка, який дебетується;

- зміст господарської операції записують у відповідній графі у обох відомостях на підставі первинних документів: довідок, актів;
- в кожній відомості вказується сальдо на початок і кінець місяця, залишки повинні співпадати з первинними документами;
- вказується місяця, за який вона складається, а також номер рахунка, за яким вона відкрита;
- відомість підписують особи, які здійснювали записи;
- зміни оборотів в поточному періоді, які стались в попередніх періодах, відображаються методом додаткового запису [17].

Мікропідприємства мають право застосовувати спрощену форму обліку відповідно до [18] (рис. 3.3).

Систематизація господарських операцій при такій формі здійснюється в журналах обліку господарських операцій : Журнал 1-мс обліку активів; Журнал 2-мс обліку капіталу і зобов'язань; Журнал 3-мс обліку доходів; Журнал 4-мс обліку витрат.

Інформація про господарські операції з Журналів 1-мс і 2-мс використовується для складання Балансу (форма № 1-мс), а з Журналів 3-мс і 4-мс – Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) Спрощеного фінансового звіту [18].

За потреби, зокрема, у разі значного обсягу господарських операцій, додатково можуть застосовуватися такі відомості обліку господарських операцій: Відомість 1.1-мс обліку необоротних активів; Відомість 1.2-мс обліку нарахування амортизації; Відомість 2.1-мс обліку розрахунків з постачальниками, іншими кредиторами та бюджетом; Відомість 2.2-мс обліку розрахунків з працівниками; Відомість 4.1-мс обліку витрат на ремонт та поліпшення основних засобів.

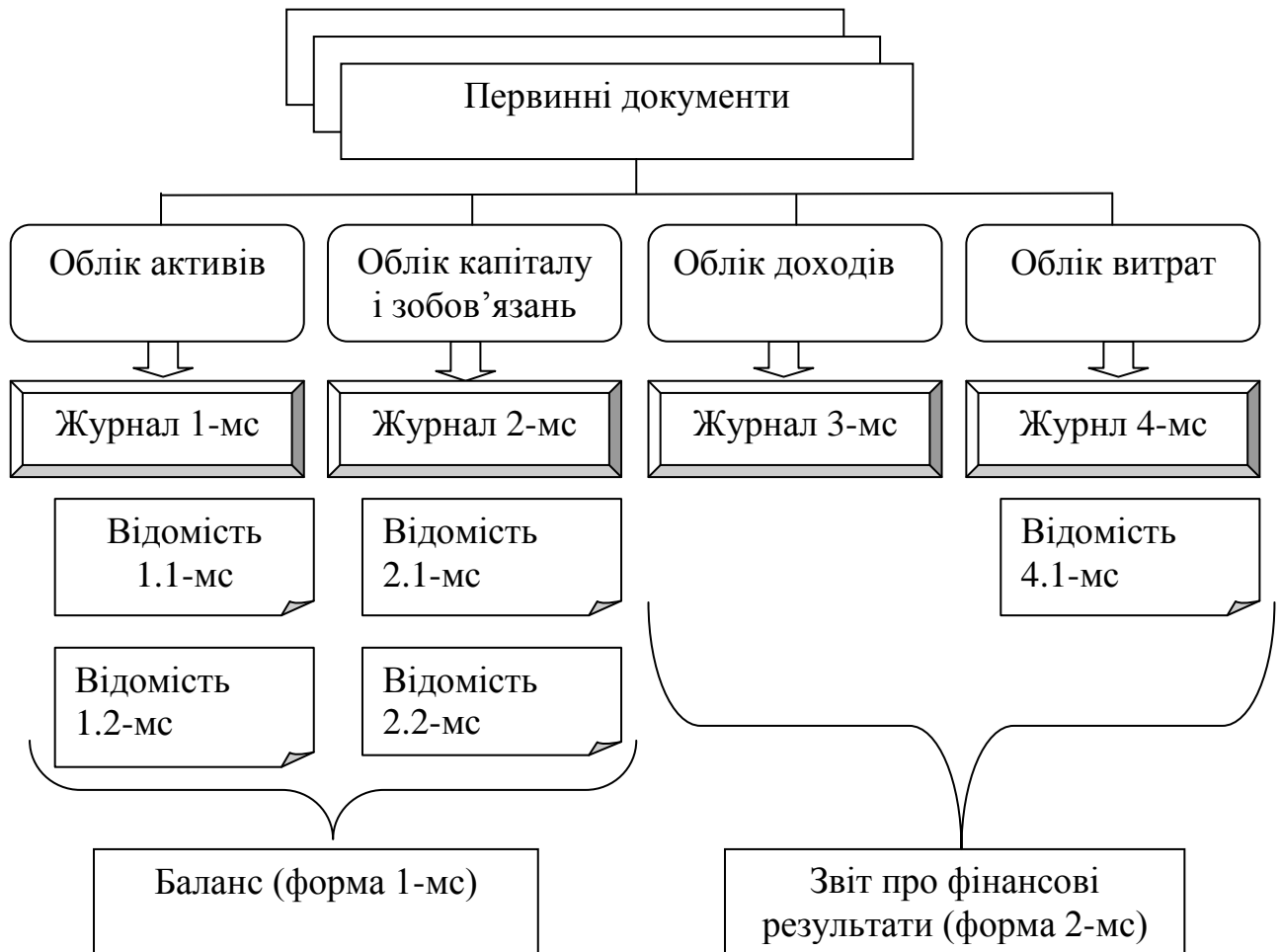

Рисунок 3.3 – Схема спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку без використання подвійного запису

3.3 Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва

Суб'єкти підприємницької діяльності згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6] повинні подавати різні види фінансової звітності (таблиця 3.4).

Фінансові звіти містять статті, склад і зміст яких визначаються відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Стаття наводиться у фінансовій звітності, якщо існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею та оцінка статі може бути достовірно визначена.

Склад фінансової звітності [6]

Суб'єкти господарювання	Складові звітності				
	Баланс	Звіт про фінансові результати	Звіт про рух грошових коштів	Звіт про власний капітал	Примітки
Всі підприємства (крім бюджетних організацій, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та суб'єктів малого підприємництва)	+	+	+	+	+
Суб'єкти малого підприємництва та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	+	+	-	-	-

Складання звітів — завершальний етап облікового процесу, тому до початку складання звітів проводиться значна підготовча робота. Процес підготовки до складання та безпосереднього складання фінансової звітності може бути поділений на кілька етапів (рисунк 3.4).

Датою подання фінансової звітності вважається день її фактичної передачі за належністю, а у разі надсилання поштою — дата одержання адресатом, зазначена на штемпелі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата. У разі, якщо дата подання звітності припадає на неробочий день, термін подання переноситься на перший після вихідного робочий день [6]. Терміни подання фінансової звітності подано в таблиці 3.5.

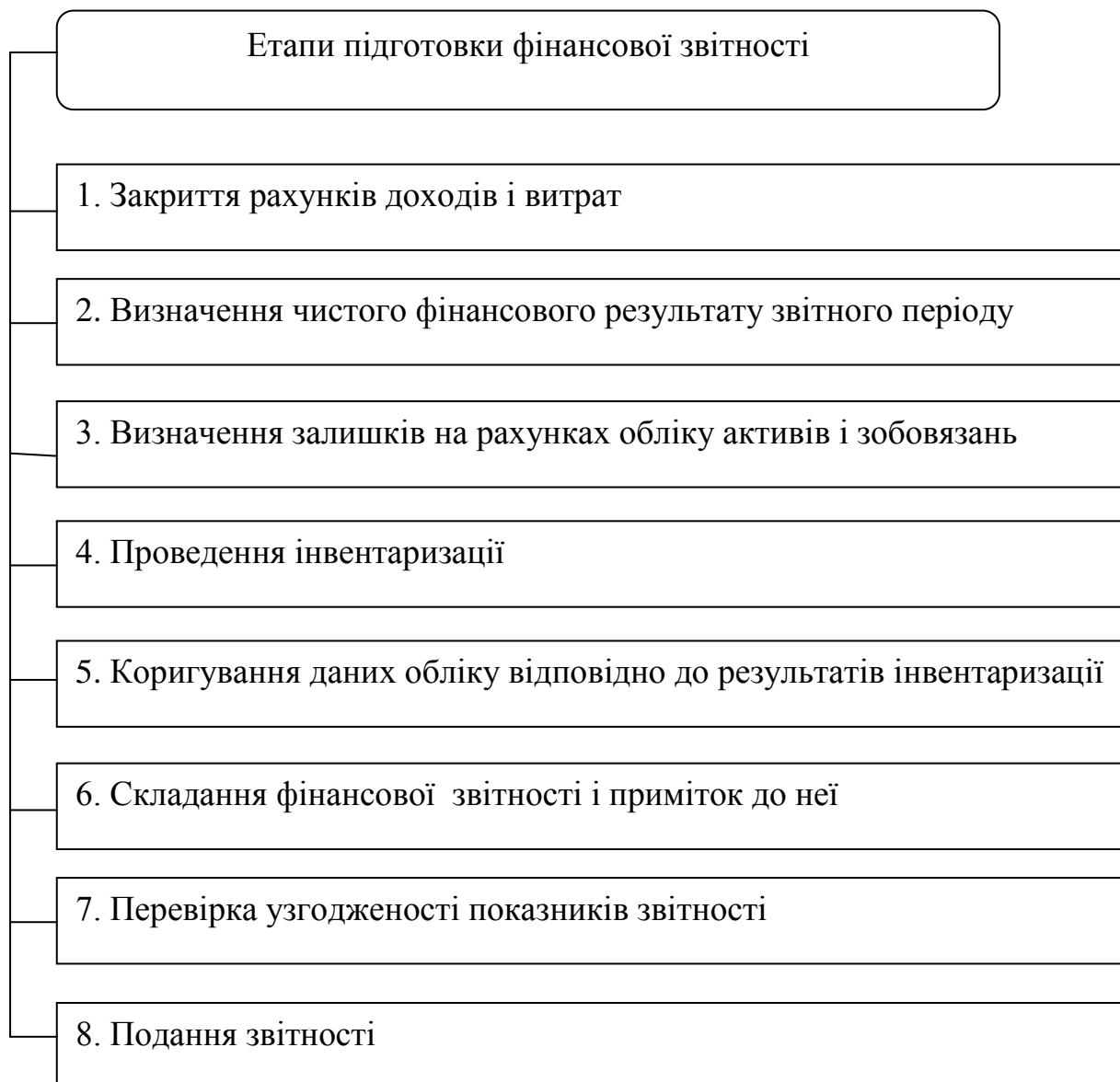

Рисунок 3.4 - Основні етапи підготовки фінансової звітності

Таблиця 3.5

Терміни подання фінансової звітності

Терміни подання річної звітності	Терміни подання квартальної звітності
не пізніше 28 лютого наступного за звітним року	не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом

Для суб'єктів малого підприємництва згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 25 «Спрощена фінансова звітність» [16] існує два типи звіту:

- фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, який об'єднує Баланс ф. № 1-м та Звіт про фінансові результати ф. № 2-м;

- спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу ф. № 1-мс та Звіту про фінансові результати ф. № 2-мс.

Бухгалтерський баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Метою складання Балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату [25].

Елементами балансу є: активи; зобов'язання; власний капітал.

Активи - ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічних вигод у майбутньому [25]. Вони відображаються в балансі за умови, що оцінка їх може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням .

Зобов'язання - заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди [25]. Вони відображаються у балансі, якщо їх оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок їх погашення .

Власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Відображається в балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу (рисунок 3.5).

$$\boxed{\text{Актив}} = \boxed{\text{Власний капітал}} + \boxed{\text{Зобов'язання}}$$

Рисунок 3.5 – Балансова рівність

Баланс суб'єкта малого підприємництва (форма № 1-м) відрізняється від форми Балансу, передбаченої НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [25] укрупненістю окремих статей (таблиця 3.6).

Звіт про фінансові результати – звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства. Метою його складання є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період [63].

Звіт про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва (форма 2-м) складається з одного розділу (таблиця 3.7).

Таблиця 3.6

Зміст статей балансу суб'єкта малого підприємництва

Стаття балансу	Код рядка	Зміст статті	Сальдо рахунків спрощеного Плану (загального Плану)
1	2	3	4
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	Вартість нематеріальних активів	P1001-P1002
- первісна вартість	1001	Вартість нематеріальних активів	10 (12)
- накопичена амортизація	1002	Знос нематеріальних активів	13 (13)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Вартість незавершених капітальних інвестицій	15 (15)
Основні засоби	1010	P.1011-P.1012	
- первісна вартість	1011	Вартість основних засобів, інших необоротних матеріальних активів	10 (10, 11, 12)

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4
- знос	1012	Знос основних засобів, інших необоротних матеріальних активів	13 (13)
Довгострокові біологічні активи	1020	Вартість довгострокових біологічних активів	16
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Довгострокові фінансові інвестиції	14 (14)
Інші необоротні активи	1090	Довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи	18
Усього за розділом I	1095	Сума рядків 1000, 1005, 1010, 1020, 1030, 1090	
II. Обороти активи			
Запаси	1100	Вартість виробничих запасів, тварин на вирощуванні і відгодівлі, МШП, незавершеного виробництва, напівфабрикатів	20, 23 (20, 21, 22, 23, 24, 25)
У тому числі готова продукція	1103	Вартість готової продукції і товарів	26 (26, 27, 28)
Поточні біологічні активи	1110	Вартість поточних біологічних активів	21
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	36

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Сума дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та органами страхування	64 (64, 65)
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Сума іншої поточної дебіторської заборгованості	37 (34,37)
Поточні фінансові інвестиції	1160	Поточні фінансові інвестиції	35 (35)
Гроші та їх еквіваленти:	1165	Грошові кошти в касі, на рахунках в банку, в дорозі, грошові документи	30, 31 (30, 31, 33)
Витрати майбутніх періодів	1170	Витрати майбутніх періодів	39 (39)
Інші оборотні активи	1190	Вартість грошових документів, інших оборотних активів	31, 64
Усього за розділом II		Сума рядків 1100, 1125, 1135, 1155, 1160, 1165, 1170	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	Сума рядків 1095, 1300	

1	2	3	4
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сума статутного капіталу	40 (40)
Додатковий капітал	1410	Сума додаткового капіталу	40 (41, 42)
Резервний капітал	1415	Сума резервного капіталу	40 (43)
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	44 (44)
Неоплачений капітал	1495	Сума неоплаченого та вилученого капіталу	40 (45, 46)
Усього за розділом I	1495	P. 1400+P. 1410+P. 1415+P. 1420-P. 1495	
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	Довгострокові зобов'язання за кредитами банку, векселями, з оренди, за облігаціями та забезпечення майбутніх витрат і цільове фінансування, цільові надходження	47 (47, 48), 55 (50, 51, 52, 53, 55)
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банку	1600	Поточні зобов'язання перед банком	68 (60)

1	2	3	4
Поточна заборгованість за: довготроковими зобов'язаннями	1610	Поточна заборгованість за довготроковими зобов'язаннями	68 (61)
товари, роботи, послуги	1615	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, включаючи забезпечену вексями	68 (62, 63)
розрахунками з бюджетом	1620	Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	64 (64)
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	Поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування	64 (65)
розрахунками з оплати праці	1630	Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	66 (66)
Доходи майбутніх періодів	1665	Доходи майбутніх періодів	69 (69)
Інші поточні зобов'язання	1690	Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками, за авансами одержаними, тощо	68 (67, 68)
Усього за розділом III	1695	Сума рядків 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1665, 1690	

1	2	3	4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	Сума рядків 1495, 1595, 1695, 1700	

Таблиця 3.7

Порядок складання Звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємства

Стаття балансу	Код рядка	Зміст статті	Оборот рахунків спрощеного Плану (загального Плану)
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)	2000	Дохід від реалізації продукції без непрямих податків та інших вирахувань з доходу	Оборот Дт 70 Кт 79 (Оборот Дт 701, 702, 703 Кт 79)
Інші операційні доходи	2120	Доходи від операційної оренди, операційних курсових різниць, реалізації запасів, відшкодування раніше списаних активів тощо	Оборот Дт 74 Кт 79 (Оборот Дт 71 Кт 79)

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4
Інші доходи	2240	Дивіденди, відсотки, доходи від участі в капіталі, від реалізації необоротних активів, неопераційних курсових різниць тощо	Оборот Дт 74 Кт 79 (Обороти Дт 72, 73, 74 Кт 79)
Разом доходи	2280	P.2000+P.2120+P.2240	
Собівартість реалізованої продукції	2050	Виробнича собівартість реалізованої продукції	Оборот Дт 79 Кт 90 (Оборот Дт 79 Кт 90)
Інші операційні витрати	2180	Витрати на сплату відсотків, дивідендів, втрати від участі в капіталі, неопераційних курсових різниць, реалізації необоротних активів	Оборот Дт 79 Кт 96 (Оборот Дт 79 Кт 92, 93, 94)
Інші витрати	2270	Витрати на сплату процентів, втрати від участі в капіталі, собівартість реалізації фінансових інвестицій, втрати від операційних курсових різниць, уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів, інші витрати від неопераційної діяльності	Оборот Дт 79 Кт 96 (Оборот Дт 79 Кт 95, 96, Дт 79 Кт 97)
Разом витрати	2285	Сума рядків 2050+2180+2270	
Фінансовий результат до оподаткування	2290	P.2280-P.2285	

1	2	3	4
Податок на прибуток	2300	Сума податку на прибуток	Оборот 98 Кт 641 (Оборот 98 Кт 641)
Чистий прибуток (збиток)	2350	Р.2290-Р.2300	

Крім даних форм звітності, для мікропідприємств П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» передбачено складання спрощеного фінансового звіту мікропідприємства, який складається з Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) [16]. Характеристика складових спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва наведена у таблицях 3.8 та 3.9.

Таблиця 3.8

Структура Балансу (форма 1-мс)

Код	Стаття	Що відображається у статті
1	2	3
Актив		
I. Необоротні активи		
1010, 1011, 1012	Основні засоби (залишкова, первісна вартість, знос)	Вартість власних та отриманих об'єктів.
1090	Інші необоротні активи	Суми інших необоротних активів, у тому числі довгострокові фінансові інвестиції.
II. Оборотні активи		
1100	Запаси	Вартість запасів, призначених для використання в ході нормального операційного циклу.

1	2	3
1155	Поточна дебіторська заборгованість	Фактична заборгованість покупців або замовників.
1165	Грошові кошти та їх еквіваленти	Кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів.
1190	Інші оборотні активи	Суми оборотних активів, які не включені до згаданих вище статей розділу «Оборотні активи», зокрема, поточні фінансові інвестиції.
Пасив		
I. Власний капітал		
1400	Капітал	Сума фактично внесеного засновниками (власниками) капіталу підприємства, вартість безоплатно отриманих підприємством необоротних активів та інші види додаткового капіталу.
1420	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Сума нерозподіленого прибутку або непокритого збитку.
1595	II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	Сума заборгованості підприємства банкам за отримані від них позики, яка не є поточним зобов'язанням, сума довгострокової заборгованості за зобов'язаннями, на які нараховуються відсотки, та за іншими довгостроковими зобов'язаннями.
III. Поточні зобов'язання		
1600	Короткострокові кредити банків	Сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отримані короткострокові позики.

1	2	3
1615	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги, включаючи заборгованість, забезпечену вексями.
1620, 1625, 1630	Поточні зобов'язання за розрахунками: - з бюджетом; - зі страхування; - з оплати праці	Заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства. Сума заборгованості з відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуального страхування його працівників. Заборгованість за нарахованою, але ще не сплаченою сумою оплати праці, а також за депонованою заробітною платою.
1695	Інші поточні зобов'язання	Суми зобов'язань, які не включені до розділу «Поточні зобов'язання».

Таблиця 3.9

Структура спрощеного Звіту про фінансові результати (форма 2-мс)

Код	Стаття	Що відображається у статті
1	2	3
2000	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)	Загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг.
2160	Інші доходи	Суми інших доходів від операційної та звичайної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Продовження таблиці 3.9

1	2	3
2280	Разом чисті доходи	Загальна сума доходу.
2050	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів.
2165	Інші витрати	Інші витрати операційної діяльності та інші витрати звичайної діяльності.
2285	Разом витрати	Загальна сума витрат.
2290	Фінансовий результат до оподаткування	Різниця між чистими доходами та всіма витратами підприємства.
2300	Податок на прибуток	Сума податку на прибуток, яка визначається в розмірі податку на прибуток за звітний період.
2310	Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) ФР після оподаткування	Різниця між витратами і доходами, які не визнаються витратами або доходами та не відображені у складі витрат і доходів в інших статтях.
2350	Чистий прибуток (збиток)	Чистий прибуток або чистий збиток.

Таким чином, суб'єкти малого підприємництва складають і подають звітність у значно спрощеному вигляді.

РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

4.1 Мета, завдання, джерела інформації, етапи аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва

Метою аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва є надання оцінки результатам діяльності підприємства за звітний період, своєчасне виявлення й усунення недоліків у діяльності та визначення резервів поліпшення фінансового стану підприємства.

Проведення аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва дозволяє:

- 1. Проаналізувати склад, структуру та динаміку майна суб'єкта малого підприємництва та джерел його формування;
- 2. Оцінити ефективність використання майна та оптимальність структури капіталу суб'єкта малого підприємництва;
- 3. Проаналізувати доходи, витрати та фінансові результати;
- 4. Провести аналіз надходження та вибуття грошових коштів;
- 5. Оцінити структуру та динаміку власного капіталу, тощо.

За допомогою аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва проводять: попередню (загальну) оцінку фінансового стану підприємства; аналіз кредитоспроможності суб'єкта малого підприємництва та ліквідності його балансу; аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; аналіз фінансових результатів; аналіз обігу оборотних коштів; оцінку потенційного банкрутства; аналіз дохідності (рентабельності); аналіз використання капіталу; аналіз рівня самофінансування; аналіз валютної самоокупності; аналіз ризиків; оцінку інвестиційної привабливості підприємства; прогнозування перспектив розвитку суб'єкта малого підприємництва; аналіз потенціалу, тощо.

Фінансовий стан суб'єкта малого підприємництва - результат взаємодії елементів системи його фінансових відносин, який визначається сукупністю факторів, пов'язаних з діяльністю. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування суб'єкта

малого підприємництва, доцільним їхнім розміщенням і ефективним використанням, платоспроможністю і фінансовою стійкістю.

Фінансовий аналіз поділяється на внутрішній і зовнішній.

Фінансовий аналіз за даними фінансової звітності - зовнішній аналіз. Він використовує обмежену інформацію і не може відповідати потребам управління підприємством. Основний зміст зовнішнього фінансового аналізу: аналіз абсолютних показників прибутку; аналіз відносних показників рентабельності; аналіз фінансового стану, ринкової сталості, ліквідності балансу, платоспроможності підприємства; аналіз ефективності використання позикового капіталу; економічна діагностика фінансового стану підприємства і рейтингова оцінка емітентів.

Внутрішній фінансовий аналіз проводиться з метою прийняття управлінських рішень.

Аналіз фінансового стану доцільно підрозділити на три етапи (рис. 4.1).

Рисунок 4.1–Послідовність етапів проведення аналізу фінансового стану

Зміст наведених етапів аналізу наведено в таблиці 4.1.

Зміст етапів аналізу фінансового стану підприємства

№	Етапи	Ціль	Зміст робіт
1	2	3	4
1	Організаційний	Підготовка до проведення аналізу фінансового стану	1. Визначення задач аналізу 2. Визначення напрямків аналізу: 3. Вибір, оцінка і моделювання інформаційного забезпечення аналізу. 4. Вибір методів аналізу.
2	Розрахунковий		
2.1	Експрес-аналіз	Первісна оцінка фінансового стану, пошук «слабких місць»	Читання інформації, відображеної у фінансовій звітності. Проведення горизонтального і вертикального аналізу.
2.2	Поглиблений аналіз	Розрахунок аналітичних коефіцієнтів	Проведення розрахунку аналітичних коефіцієнтів відповідно до мети і задач аналізу.
2.3	Факторний аналіз	Вивчення і кількісний вимір впливу факторів	1. Визначення істотних факторів. 2. Кількісний вимір впливу факторів. 3. Пошук і розрахунок можливих резервів.
2.4	Прогнозування	Оцінка ймовірних тенденцій зміни показників	1. Оцінка імовірності банкрутства. 2. Прогнозування фінансового стану підприємства.
3	Заключний		
3.1	Узагальнення і систематизація отриманих результатів	Угрупування і систематизація отриманих результатів	Узагальнююча оцінка поточного фінансового стану. Надання рекомендацій.

1	2	3	4
3	Заключний		
3.1	Узагальнення і систематизація отриманих результатів	Угруповання і систематизація отриманих результатів	Узагальнююча оцінка поточного фінансового стану. Надання рекомендацій.
3.2	Оформлення і надання результатів аналізу	Інформування користувачів аналітичних даних про результати аналізу фінансового стану	Вибір форми оформлення і надання отриманих результатів аналізу. Надання результатів аналізу фінансового стану користувачам інформації –персоналу управління підприємством.

4.2 Аналіз структури майна ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Майно ТОВ «Агро-Сула» становлять необоротні та оборотні активи.

Для аналізу динаміки змін статей балансу (горизонтальний аналіз) і вивчення його структури (вертикальний аналіз) складається агрегований баланс ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки (таблиці 4.2, 4.3).

За результатами проведеного аналізу балансу, можна зробити наступні висновки про зміну активів:

1. За 2018-2020 роки відбувалося зростання незначне загальної валюти балансу. У 2019 році валюта збільшилась на 8186, 2 тис. грн., що забезпечило темп зростання на рівні 108,96 %. У 2020 році валюта збільшилась на 4353,9 тис. грн., що забезпечило темп зростання на рівні 104,37 %. Така ситуація свідчить про підвищення розміру підприємства у грошову виразі, і це є гарною ознакою.

Агрегований баланс ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2019 роки

АКТИВ	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сумі, тис. грн.	Питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи	58004,9	63,46	58104,6	58,34	99,7	-5,12	100,17
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи	41696	45,61	40945	41,11	-751,7	-4,50	98,2
1.2. Незавершені капітальні вкладення	16297		17148	17,22	851,4	17,22	105,22
1.3. Довгострокові фінансові інвестиції	11,7	0,01	11,7	0,01	0	0,00	100
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-	-	-
2. Оборотні активи	33406	36,54	41492	41,66	8086,5	5,12	124,21
2.1. Запаси	8449,1	9,24	15908	15,97	7458,4	6,73	188,27
2.2. Дебіторська заборгованість	23124	25,30	23196	23,29	71,5	-2,01	100,31
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	351,5	0,38	751,6	0,75	400,1	0,37	213,83
2.4. Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2.5. Інші оборотні активи	1480,5	1,62	1637,3	1,64	156,8	0,02	110,59

Продовження таблиці 4.2

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього майна	91410,4	100	99596,6	100	8186,2	0,00	108,96
ПАСИВ							
1. Власний капітал	30225,9	33,07	24842,2	24,94	-5383,7	-8,12	82,18845
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	7437,3	8,14	10085,2	10,13	2647,9	1,99	135,603
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	53747,2	58,80	64669	64,93	10922	6,13	120,3211
3.1. Короткострокові кредити банків	16323,7	17,86	9089,2	9,13	-7234,5	-8,73	55,681
3.2. Кредиторська заборгованість за товари	3781,6	4,14	8960,8	9,00	5179,2	4,86	236,9579
3.3. Інші поточні зобов'язання	33437,7	36,58	46524	46,71	13086,1	10,13	139,1358
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Всього джерела	91410,4	100	99597	100	8186,2	0,00	108,9554

Агрегований баланс ТОВ «Агро-Сула» за 2019-2020 роки

АКТИВ	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сумі, тис. грн.	Питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи	58104,6	58,34	67962,0	68,24	9857,4	9,9	116,96
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи	40945	41,11	39300,5	39,46	-1644,5	-1,65	95,98
1.2. Незавершені капітальні вкладення	17148	17,22	19711,1	19,79	2563,1	2,57	114,94
1.3. Довгострокові фінансові інвестиції	11,7	0,01	8950,4	8,99	8938,7	8,978	76499,15
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	x	x	x
2. Оборотні активи	41492	41,66	35987,6	36,13	-5504,4	-5,53	86,73
2.1. Запаси	15908	15,97	11854,6	11,90	-4053,4	-4,07	74,52
2.2. Дебіторська заборгованість	23196	23,29	23397,7	23,49	201,7	0,20	100,87
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	751,6	0,75	121,1	0,12	-630,5	-0,63	16,11
2.4. Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	x	x	x
2.5. Інші оборотні активи	1637,3	1,64	613,2	0,62	-1024,1	-1,02	37,45

Продовження таблиці 4.3

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0,00	0				
Всього майна	99596,6	100	99596,6	100	0	0	100
ПАСИВ							
1. Власний капітал	24842,2	24,94	18011	18,08	-6831	-6,86	72,50
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10085,2	10,13	0	0	-10085,2	-10,13	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	64669	64,93	85939	86,29	21270,3	21,36	132,89
3.1. Короткострокові кредити банків	9089,2	9,13	22061	22,15	12972,2	13,02	242,72
3.2. Кредиторська заборгованість за товари	8960,8	9,00	5355	5,38	-3605,8	-3,62	59,76
3.3. Інші поточні зобов'язання	46524	46,71	58523	58,76	11998,9	12,045	125,79
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-		0	x	x	x
Всього джерела	99597	100	99597	100	0	0	100

2. За 2018–2019 рр. на підприємстві відбувалось збільшення необоротних активів в цілому, але основні засоби зменшились на 751,7 тис. грн. (2 %). Питома частка необоротних активів на кінець 2018 р. становила 63,46 %, а наприкінці 2019 р. - 58,34 %. За 2019–2020 рр. необоротні активи збільшились ще на 9857,4, але зменшення основних засобів також тривало - 1644 тис. грн. (4 %). Питома частка необоротних активів у загальній вартості активів за 2018-2020 роки зросла.

3. Оборотні активи 2018–2020 рр. також зросли. За результатами 2019 року вони зросли на 2582 тис. грн, або на 7,7 %. Це позитивна тенденція.

4. За 2019 рік дебіторська заборгованість несуттєво збільшилась на 74,2 тис. грн. до 23198,6 тис. грн. У 2020 році зростання тривало – на 199,1 тис. грн.

5. Сума грошових коштів та їх еквівалентів за 2018-2020 роки зменшилась на 230 тис. грн.

У пасивах ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки відбулися наступні зміни:

1. Сума власного капіталу підприємства на 2018 рік становила 30225,9 тис. грн., що складає 33,07 % від загальної кількості пасивів, у 2019 – 24842,2 тис. грн., або – 24,94 %, у 2020 – 18011 тис. грн., або – 18,08 %.. Спостерігається зменшення власного капіталу протягом 2018-2020 років, що є негативним фактором.

2. Поточні зобов'язання збільшились на 32192,1 тис. грн., або на 59,9 %. Їх питома вага у загальній вартості капіталу підприємства зросла на 18 %, що є негативною тенденцією.

В цілому аналіз майна ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки свідчить про наявність негативних тенденцій в діяльності даного підприємства.

4.3 Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Аналіз фінансової стійкості можна розподілити на два етапи:

I. Оцінювання фінансової стійкості – розрахунок абсолютних і відносних показників, що ґрунтуються на порівнянні активів та їх джерел фінансування.

II. Оцінювання запасу фінансової стійкості – аналіз критичного обсягу реалізації, операційного та фінансового левериджу.

Основними показниками фінансової стійкості підприємства є:

- коефіцієнт економічної незалежності (автономії);
- коефіцієнт концентрації позикового капіталу;
- коефіцієнт забезпеченості оборотних активів;
- коефіцієнт маневрування;
- коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу;
- коефіцієнт інвестування;
- коефіцієнт фінансової стійкості.

Розрахунок цих показників наведено в таблиці 4.4.

Таблиця 4.4

Основні показники фінансової стійкості ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Показник	Нормативне значення	2018 рік	2019 рік	2019 рік	Відхилення	
					2019 рік до 2018 року	2020 рік до 2019 року
Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,33	0,25	0,57	-0,081	0,32
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	0,67	0,75	2,72	0,08	1,97
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	-0,83	0	-1,38	0,83	-2,3
Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	-0,92	-1,34	-2,77	0,42	-2,77
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	0,46	0,41	0,38	-0,05	0,38
Коефіцієнт інвестування	-	0,72	0,61	0,46	-0,11	0,46
Коефіцієнт фінансової стійкості	-	0,41	0,36	0,147	-0,05	0,15

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує здатність підприємства залучати зовнішні джерела фінансування. Цей коефіцієнт повинен бути більшим за 1. Отже, підприємство, ще не здатне залучати зовнішні джерела фінансування.

Коефіцієнт автономії характеризує частку власного капіталу в загальній вартості майна. Цей показник має бути більшим за 0,5. Отже, можна зробити висновок, що підприємство не здатне розраховатися за своїми зобов'язаннями за рахунок використання власного капіталу і більше того його здатність це робити зменшилась.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу показує, скільки одиниць залучених коштів припадає на кожну одиницю власних. Отже, підприємство є залежним від кредиторів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності. Цей показник дуже низький, а отже підприємство здійснює свою діяльність в більшій мірі за рахунок позикових джерел.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів показує забезпеченість підприємства власними коштами для формування товарно-матеріальних запасів. Оптимальне значення даного коефіцієнта повинно перевищувати 0,5. Можна зробити висновок, що підприємство не здатне забезпечити себе запасами власним коштом, без залучення кредиторів, але ситуація в цьому напрямку покращилась.

Отже, розрахувавши показники фінансової стійкості, можна зробити висновок, що підприємство є фінансово нестійким. Для своєї діяльності воно використовує не тільки власні кошти, а й залучені. Для покращення фінансового стану підприємству необхідно постійно збільшувати наявність власних коштів, зменшуючи при цьому величину залучених: шукати можливості здешевлення позикових ресурсів (за рахунок покращення політики залучення ресурсів, отримання пільг, у тому числі й податкових, невиплати дивідендів).

4.4 Аналіз ліквідності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Аналіз ліквідності передбачає розрахунок і аналіз основних показників ліквідності (таблиця 4.5):

- коефіцієнт загально ліквідності;
- коефіцієнт термінової ліквідності;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт мобільності активів.

Таблиця 4.5

Аналіз поточної ліквідності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки

Показник	Нормативне значення	2018 рік	2019 рік	2019 рік	Відхилення	
					2019 рік до 2018 року	2020 рік до 2019 року
1 Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	0,007	0,012	0,001	0,005	0,011
2 Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	0,44	0,37	0,273	-0,07	-0,097
3 Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	0,62	0,64	0,419	0,02	-0,221
4 Коефіцієнт мобільності активів	$\geq 0,5$	0,37	0,42	0,346	0,05	-0,074
5 Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	0,58	0,71	0,529	0,14	-0,181

Загальний коефіцієнт ліквідності вимірює загальну ліквідність і показує якою мірою поточні зобов'язання забезпечуються поточними активами (скільки поточних активів припадає на 1 грн. поточних зобов'язань). Поточні активи повинні вдвічі перевищувати короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт термінової ліквідності показує, яка частина короткострокових зобов'язань підприємства може бути погашена найближчим часом за рахунок наявних коштів та можливих надходжень.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм неплатоспроможності й показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити негайно.

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки свідчить, що оскільки за період, що аналізується збільшилась сума оборотних активів і поточних зобов'язань, це відобразилося на загальному коефіцієнті ліквідності, він зменшився, як і решта показників ліквідності.

Коефіцієнт термінової ліквідності є низьким, до того ж зменшується, що говорить про низький рівень підприємства як позичальника. Цей показник важливий для фінансових установ.

Коефіцієнт загальної на підприємстві був нижче норми з 2018 по 2020 роки. Як і зазначалося вище, підприємству рекомендовано зберігати більше коштів у найбільш ліквідній формі, щоб мати можливість розрахуватися у термін доби з частиною зобов'язань.

Отже, зробивши підрахунки показників ліквідності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки можна зробити висновок, що на даному підприємстві є проблеми з ліквідністю.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті виконання дипломної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Підприємство ТОВ «Агро-Сула» створене для ведення комерційної діяльності з метою отримання прибутку і задоволення на цій основі соціально-економічних інтересів засновника. Предметом економічної діяльності підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Організаційна структура ТОВ «Агро-Сула» належить до лінійно-функціонального типу. Управління діяльністю підприємства здійснює директор.

2. З метою здійснення бухгалтерського обліку на «Агро-Сула» до штатного розпису введено посаду головного бухгалтера, який безпосередньо підпорядковується директорові. Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві застосовується автоматизована форма бухгалтерського обліку.

3. Результати аналізу основних економічних показників свідчать, що ефективність діяльності ТОВ «Агро-Сула» у 2018-2020 роках знизилась: зменшились власний капітал, чистий прибуток, зросла кредиторська заборгованість.

4. Звітність – це система узагальнених показників, які характеризують результати господарської діяльності за звітний період (місяць, квартал, рік). Її класифікують за такими ознаками: за змістом і джерелами складання; за термінами подання; за ступенем узагальнення; за обсягом відображених результатів діяльності; за періодичністю подання; за охопленням видів діяльності; за поширенням на галузі народного господарства; за характером спрямування; за способом подання; за роллю в управлінні; за способом складання.

5. До звітності висуваються такі вимоги: обов'язковість подання, державна регламентація, своєчасність складання і подання, простота і загальна доступність, достовірність, єдність методики звітних показників, порівнянність звітних показників за різні періоди, доречність, раціональність, економічність і дійовість.

6. Підприємства зобов'язані подавати фінансову звітність:

- органам, до сфери управління яких вони належать;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам), відповідно до установчих документів;
- органам виконавчої влади та іншим користувачам, відповідно до законодавства [6].

7. Суб'єктами мікропідприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [2];

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [2].

8. Суб'єктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [2];

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [2].

9. Можна виділити переваги властиві малому бізнесу:

- можливість більш гнучких й оперативних рішень.
- орієнтація виробників малого бізнесу переважно на регіональний ринок.

- забезпечення зайнятості, створення нових робочих місць.
- невеликий обсяг інвестицій.
- економічна ефективність виробництва вища на малих підприємствах;
- інноваційний характер діяльності малих підприємств.

10. Особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах полягають у: застосуванні Плану рахунків; формі бухгалтерського обліку; складанні та поданні фінансової звітності; системі оподаткування.

11. Суб'єктами малого підприємництва застосовуються проста та спрощена форми ведення бухгалтерського обліку. Проста форма бухгалтерського обліку передбачає застосування двох основних облікових регістрів: відомості обліку заробітної плати (типова форма ЗМ) і Журналу обліку господарських операцій (форма К-1). Спрощена форма бухгалтерського обліку передбачає використання п'яти відомостей (1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м) та оборотно-сальдової відомості. Мікропідприємства для ведення обліку можуть застосовувати: Журнал 1-мс обліку активів, Журнал 2-мс обліку капіталу і зобов'язань, Журнал 3-мс обліку доходів, Журнал 4-мс обліку витрат.

12. Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 25 «Спрощена фінансова звітність» для суб'єктів малого підприємництва існує два типи звіту:

- фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва;
- спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.

Фінансові звіти суб'єктів малого підприємництва містять меншу кількість статей за рахунок їх об'єднання.

13. Аналіз фінансового стану ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2020 роки свідчить про наявність негативних тенденцій в діяльності даного підприємства. Зміна показників фінансової стійкості, доводить, що підприємство є фінансово нестійким. Для своєї діяльності воно використовує не тільки власні кошти, а й залучені. Для покращення фінансового стану підприємству необхідно постійно збільшувати наявність власних коштів, зменшуючи при цьому величину залучених: шукати можливості здешевлення позикових ресурсів (за рахунок покращення політики залучення ресурсів, отримання пільг, у тому числі й

податкових, не виплати дивідендів). Показників ліквідності ТОВ «Агро-Сула» за 2018-2019 роки підтверджують наявність на підприємстві проблем з ліквідністю.

14. З метою удосконалення обліку ТОВ «Агро-Сула» необхідно розробити і впровадити графік документообігу і систему внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від. 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 15.12.2020).
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2020).
3. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 р. №4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2020).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. №2755-VI-ВР 1 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 20.12.2020).
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 31 березня 2019 р. №435-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2020).
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.12.2020).
7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 липня 2010 № 2464-VI / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2020).
8. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22 березня 2012 № 4618-VI / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2020).
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій : Закон

України від 1 грудня 2020 р. № 1017-IX / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.12.2020).

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні : Закон України від 21 грудня 2016 № 1797-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2020).

11. Про Державний бюджет України на 2019 рік : Закон України від 28 лютого 2019 року № 2696-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-viii> (дата звернення: 12.12.2020).

12. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: Указ Президента України від 03 липня 1998 р., № 727/98 / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/727/981> (дата звернення: 10.12.2020).

13. Порядок подання фінансової звітності : постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2020)

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 31 травня 2019 р. № 226 / URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2020).

15. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88 / URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.12.2020).

16. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 №291(зі змінами та доповненнями).

17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій суб'єктів малого підприємництва : наказ Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186 (зі змінами і доповненнями).

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291

19. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356 / URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.12.2020).

20. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : наказ Міністерства фінансів України від 25 червня 2003 р. № 422 / URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.12.2020).

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств / URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_063 (дата звернення: 07.12.2020).

22. Банера Н. П., Гелей Л. О., Пилипенко С. М., Мороз В. П. Облік і аудит : навч. Посібник. Львів : Растр-7, 2017. 504 с.

23. Безверхий К. Порядок складання спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Бухгалтерський облік і аудит. Випуск 11-12. 2016. С. 40-50. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/5077/1/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%85%D0%B8%D0%B9.pdf> (дата звернення 16.12.2020).

24. Белова І., Семенишена Н., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Випуск 1-2. С.26-48. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36328/1/%d0%91%d0%b5%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%b0.pdf> (дата звернення: 22.11.2020)

25. Бердинець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 352 с.

26. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

27. Будько О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Звітність підприємств» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 071 «Облік і звітність в оподаткуванні». – Кам'янське: ДДТУ, 2020 –117 стор.

28. Бухгалтерський облік: навчальний посібник /Н. С. Акімова та ін. Харків : «Видавництво «Форт» , 2016. 447 с.

29. Валькова Н.В., Данілкова А.Ю. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні. URL: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-and-auditing/3196-valkova-hb-danlkova-alo> (дата звернення: 07.12.2020).

30. Васильців Т. Г., Породько О.Ю. Сучасний стан та напрями вдосконалення системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні. URL: <http://globalnational.in.ua/archive/7-2015/23.pdf> (дата звернення: 07.12.2020).

31. Вороніна В.Л., Ночовна Ю.О. Первинна бухгалтерська документація : навчально–методичний посібник. Полтава: ПУЕТ , 2016.

32. Джулій Л. В. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу. URL: http://bookdn.com/book_258_glava_3_1.1_Ponjattja_%E2%80%9Cmalogo_p%D1%96dpr.html (дата звернення: 02.12.2020).

33. Звітність підприємств : навчальний посібник (для студентів вищих навчальних закладів за спец. «Облік і оподаткування») / В. П. Пантелеев та ін. ; за заг. ред. д. е. н., проф. В. П. Пантелеева. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. 432 с.

34. Звітність підприємства: підручник. / М.І. Бондар та ін. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 570 с.

35. Коба О.В. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва: навчальний посібник. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 110 с.

36. Коба О. В., Норка Я.О., Педяш О.В. Формування фінансових результатів діяльності підприємства: проблеми та шляхи їх вирішення. Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства, регіону, країни : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 19 трав. 2016 р. В 2 ч. . 2016. Ч. 1 . 2016 . 269 с. С. 229-230.

37. Коба О.В., Шинкар Ю.Л. Порівняльний аналіз загальної та спрощеної системи оподаткування: особливості застосування, проблеми та напрями їх вирішення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 25, частина 1. 2019. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25655> (дата звернення: 15.12.2020).

38. Конспект лекцій з дисципліни «Організація обліку на підприємствах малого бізнесу» для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання. Полтава : ПолтНТУ, 2014. 75 с.

39. Концепція Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-%D1%80> (дата звернення: 02.12.2020).

40. Коцупатрий М. М., Ковач С.І., Безверхий К.В. Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». КИЇВ : КНЕУ, 2015. 196 с.

41. Макаренко І. І. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент» (для слухачів другої вищої освіти за спеціальностями 7.03050401 – Економіка підприємства і 7.03050901 – Облік і аудит). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 82 с.

42. Матюха М. М. Облік і звітність в оподаткуванні: опорний конспект лекцій. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 220 с.

43. Міца В.В. Малий бізнес як суб'єкт економічної системи регіону. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_2_2018ua/28.pdf (дата звернення: 15.11.2020)

44. Медвідь, І. Б., Негрич І.М. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва : методичні вказівки для вивчення дисципліни. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 15 с.

45. Небильцова О.В. Особливості застосування міжнародного стандарту фінансової звітності для малих та середніх підприємств у Європейському Союзі та Україні : зб. наук. праць / О.В. Небильцова, В.І. Король. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. Том 21. № 2. С. 292-297.

46. Носань Н.С. Особливості застосування та перспективи розвитку спрощеної системи оподаткування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 20. Частина 2, 2016. С. 45 - 48.

47. Облік на підприємствах малого бізнесу. Конспект лекцій для студентів спеціальностей — Облік і оподаткування всіх форм навчання / укладач. В.Г. Маргасова, О.Ю. Акименко. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 121 с.

48. Оксенюк К.І. Фінансове забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/7/98.pdf> (дата звернення: 15.11.2020)

49. Офіційний веб-портал Полтавської обласної державної адміністрації. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/promislovist-0> (дата звернення: 10.12.2020)

50. Офіційний веб-портал Полтавської обласної ради. URL: <http://oblrada.pl.ua/index.php> (дата звернення: 10.12.2020)

51. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2020)

52. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення: 10.12.2020)

53. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2020)

54. Офіційний портал Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2020)

55. Офіційний портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/> (дата звернення: 13.12.2020)

56. Офіційний портал Мінфіну. URL: <https://minfin.com.ua/ua/> (дата звернення: 10.12.2020)

57. Пиріжок С.Є., Олійник Л.Г. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу: обліковий вимір. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Вип. 3 (33), 2015. С. 240–256.

58. Піжук О.І. Державна підтримка малого підприємництва як важлива умова розвитку сфери послуг в Україні. *Економічний простір*. 2015. № 93. С. 150–162.

59. Податкова система: конспект лекцій з дисципліни «Податкова система» : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка

підприємства» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / уклад. А.В. Гречко. Київ, 2018. 171 с.

60. Подольська В.О., Орищенко М.М, Ночовна Ю.О. Аналіз господарської діяльності : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни студентами напряму 6.030509 «Облік і аудит» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2015. 450 с.

61. Поліщук Г. О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми державного управління*. № 1(51), 2017. С.1–9.

62. Приймак С. В., Костишина М.Т. Долбнева Д. В. Фінансова звітність підприємств : Навчально-методичний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2016. 268 с.

63. Роженко О.В. Лекції з дисципліни Економіка малого бізнесу: для студентів ступеня «бакалавр». М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підприємництва і торгівлі. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2017. 234 с.

64. Саюн О.В. «Основи менеджменту»: навчальний посібник. Черкаси, 2014. 216 с.

65. Сидоренко Р., Зеленко С. Напрями вдосконалення спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. 2 (164). С. 366-372.

66. Скоробогатова Н.Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2017. 248 с.

67. Стахів О. Г., Явнюк О. І., Волощук В. В. Основи менеджменту: Навчальний посібник. / За наук. ред. док. екон. наук, проф. М. Г. Бойко. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2015. 336 с.

68. Управлінський облік: навч. посібник / В.Д. Зелікман та ін. Дніпро : НМетАУ, 2017. 198 с.

69. Фокша Л.В. Податкове право : конспект лекцій. Дніпро, 2016, 147 с.

70. Що заважає розвитку малого бізнесу в Україні. URL: <http://www.fru.org.ua/ua/events/business-events/infohrafika-shcho-zavazhaie-rozvytku-maloho-biznesu-vukraini> (дата звернення: 02.12.2020)

ДОДАТКИ